

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRASTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXVIII Nr. 3

KETVIRTADIENIS, VASARIO (FEBRUARY) 4, 1988

KAINA 25 c.

KASDIEN

Ginčas dėl kondonų
Apie akcijų biržas
Kosmonautai ir astronautai
Ką sakote, skaitytojai?

Romos katalikų bažnyčios hierarchoje gali kilti savitarpio karas dėl nelabųjų kondonų, rekomenduojamų vartoti nevedusiems žmonėms lytinių sunešimų metu, tikslu apsaugoti nuo užsikrėtimo AIDS liga.

Kai kur paaugliams mokyklose aiškinama, kad kondonus vartoti lytiniams susinešimams patartina. Jaunesnių vyskupų grupė parašė diskusinį atsišaukimą, ar katalikams kondonų vartojimas leistinas, ar neleistinas. Seniai kardinolai bei prelatai kelia liarmą, kodėl šis klausimas keliamas katalikams diskutuoti.

Chicago kardinolas Bernardini siūlo šį klausimą išspręst nacionalinėje vyskupų konferencijoje. Tuo tarpu kondonų fabrikantai nekantraudami laukia, kad katalikams kondonų vartojimas būtų legalizuotas.

Nuo seniai akcijų biržos vadinamos krašto ūkio barometrais. Vadinasi, kai krašto ūkyje vyksta pakilimas — akcijos brangėja, o kai atoslūgis — pigėja. Tačiau pastarieji New Yorko akcijų biržoje krachai rodo, kad biržos nebėra jokie krašto ūkio barometrai.

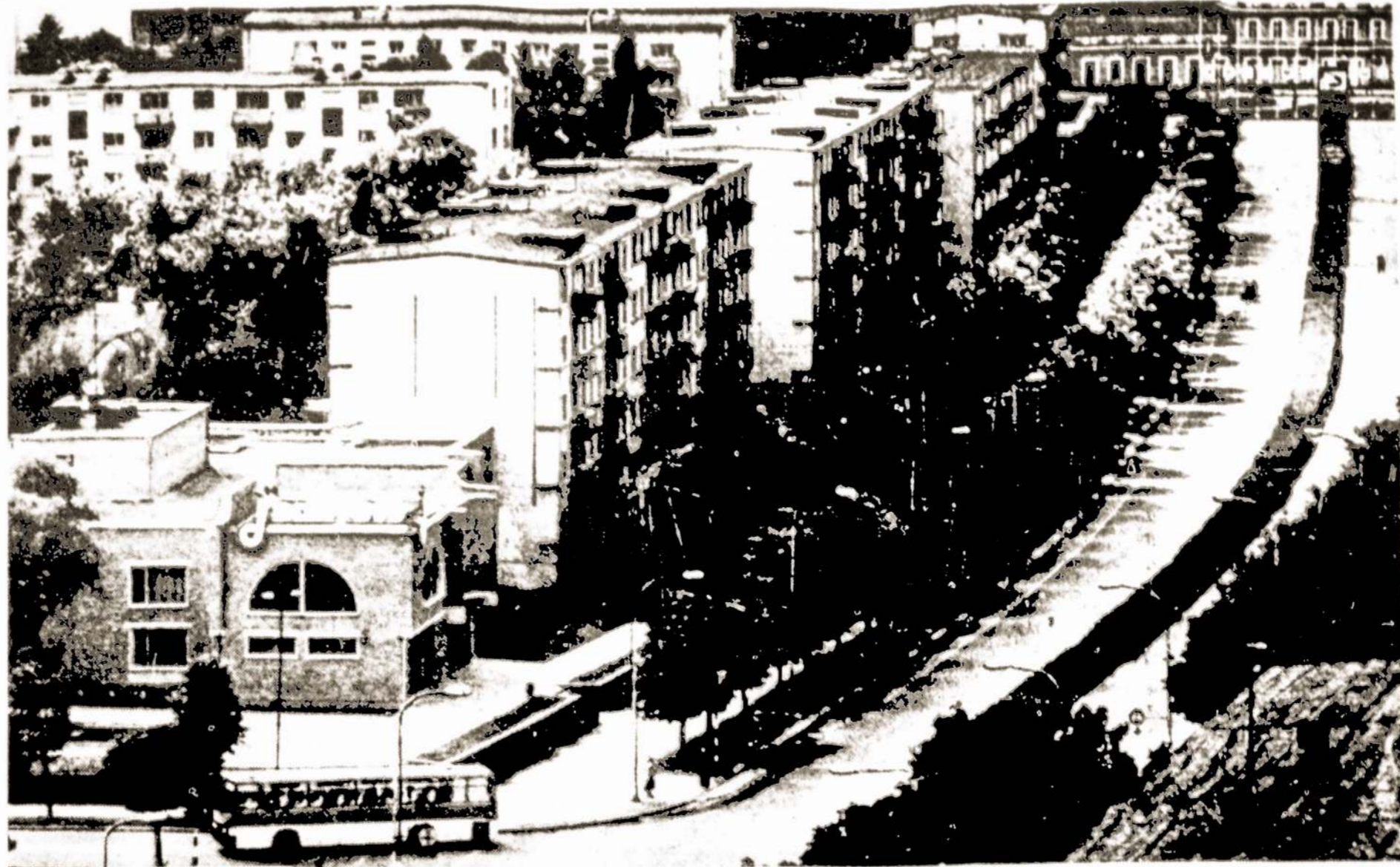
Akcijų biržos užsikrėtė spekuliantais, kurie iš akcijų brangėjimo bei pigėjimo mažųjų investorių saskaita pelnosi milijonines sumas. Valdžia susirūpinusi, kas daryti! Netgi siūlo juos pažaboti, kad biržos neišsigimtų į azartinių lošimų "kasinus".

Tai dar vienas požymis, kaip kapitalistinė sistema eina vėjas.

Į Amerikos lietuvių kalbą kasdien skverbiasi angliški žodžiai: strytas, boisas, steikas, porkčiapas... Lietuvoje į lietuvių kalbą — kombainas, traktorius, akumulatorių... Į anglų kalbą — rusiški žodžiai: sputnikas, glostnost, peristroika...

Dar neaišku, kur atsidurs žodžiai kosmonautas ir astronautas. Rusiškai kosmonautas ir angliškai astronautas yra vienas ir tas pats. Tačiau kuo tolyn, rusiškasis kosmonautas vis labiau ima pirmauti. Pavyzdžiui, pirmasis žmogus apskriejęs erdvėje Žemės rutulį buvo kosmonautas Gagarinas, ilgiausiai žmogus išbuvęs georėje erdvėje yra kosmonautas Romanenko. Amerikiečiai astronautai irgi nepėsti — pirmieji buvo nuskridę į Mėnulį. Jeigu Čelendžeris nebūtų sproges, būtų laimėję irgi nemažą laimėjimą.

Kuris žodis — kosmonautas ar astronautas — užkariaus pilietybės tarptautiniame žodyne, dar neaišku.

Šiauliai

KAIP JIE SUPRATO SAŽINĖS LAISVĘ

Apie nieką kitą antitarybiškai nusiteikę Lietuvos katalikų ekstremistai ir jų geriausi bičiuliai iš „Draugo“, „Darbininko“ ar „Tėviškės žiburių“ taip daug nekalba, kaip apie sąžinės laisvę ir demokratiją. Kaip jie, arba tiksliau — kaip jų pirmtakai, kurių pėdomis seka, įgyvendina demokratiją, galima sužinoti iš netolimos istorijos. Iš tų laikų, kai jie turėjo Lietuvoje valdžią: karo stovis, kairiųjų jėgų persekiojimas, bažnyčios ir valstybės reikalų sutapatinimas. O kaip jie įgyvendintų sąžinės laisvę, jeigu vėl būtų pagrindinis valdžios ramstis ir dalyvautų valdy-

1952 m. Romoje buvo išleista 50 psl. knygelė „Lietuvos Rymo katalikų episkopato direktyvos katalikams“, kur buvo aiškinama, kaip, sugrįžus senajai santvarkai į Lietuvą, turėtų būti tvarkomas žmonių ir valstybės gyvenimas. Kokių nors kalbų apie sąžinės laisvę ar demokratiją ten nėra. O kadangi niekur bažnyčios veikėjai emigracijoje tų direktyvų nėra

Naujesiems metams, bičiuliams bei asmeniškai pažįstantiems draugams prisistatome, pasiūsdami paštu naujametinius sveikinimus, kad dar jų nesame pamiršę.

Seniai pažįstu „Vilnius“ skaitytoja veteraną, uolų laikraščio rėmėją. Jis Amerikoje turi begalę asmeniškai pažįstamų draugų. Paklausiau jo: „Kiek naujametinių sveikinimų draugams pasiuntei?“ Girdi, nė vieno, nes visus sveikinau per laikraštį. „Bet ar visi „Vilni“ skaito!“ jam pasakiau. „Kurie neskaito, tai tokie jie ir draugai, jų nepaisau — atšovė...“

Ką sakote, mielieji skaitytojai?

S. J. Jokubka

viešai taisy ar tikslinę, verta kai kuriuos teiginius prisiminti. Štai keli:

„Tiesa turi vadovauti valstybės ir piliečių gyvenimą. Jeigu Dievo nebūtų, Valstybė turėtų proteguoti ateizmą. Jeigu Dievas yra, būtų nedora ir nenuoseklu nekreipti į tai dėmesio. O Dievas tikrai yra. Todėl valstybė turi būti aiškiai palanki religijai“.

„Valstybė negali leisti, kad būtų viešai skelbiamas ateizmas“.

„Lietuvos katalikai sieks, kad Lietuvoje (...) tikėjimą ir dorą lietiškia klausimai nebūtų viešų diskusijų spaudoje, susirinkimuose ir parlamente objektu“.

„Katalikų bažnyčios autoritetai skelbia, jog materialistinė pasaulėžiūra yra žalinga visuomenei“.

Vadinasi, bažnyčia pasiima teisę valstybei tvarkyti, todėl ir žodynas toks liepiamasis: „valstybė turi“, „negali leisti“ ir t. t. Religija, t. y. katalikybė, statoma virš valstybės, valdžia turi vadovautis bažnyčios autoritetų nurodymais. Tikėjimas sutapatinamas su dora, ir vienas, ir kitas klausimas tegali būti sprendžiamas taip, kaip bažnyčia liepia. Doros problemų negali svarstyti spauda, parlamentas, jie tėra katalikų bažnyčios kompetencijoje. Kaip sakoma, klerikalinės valstybės tvarka. Panašiai, kaip Homeinio Irane.

O gal tie teiginiai yra dabar nepriimtini Lietuvos katalikų bažnyčios atstovams emigracijoje? Bet kodėl niekur jie katalikų spaudoje nebuvo kritikuoti, peržiūrėti ar prisiminti? Juk vyskupas V. Brizgys, be abejo, dalyvavo ruošiant šias „direktyvas“, o jis tebegyvena Čikagoje, galėtų paaiškinti.

Kaip suprantama sąžinės laisvę ir žmonių teisę skirtingai galvoti, paliudija ir toks „direktyvų“ teiginys, kad kitas religijas esą gali tvarkyti valstybė, nes jos neturin-

čios... „Dievo skirto autoriteto“ Vadinasi, valstybė gali kištis į liuteronų, stačiatikių ir kitų krikščionių reikalus, o tai reiškia, kad juos tvarkys katalikų bažnyčia, nes tik ji žino, kas yra tiesa, dora ir kaip privalo elgtis valstybė.

Tad įsiklausykite į bažnyčios „kronikų“ ir kitų joms giminingų leidinių, raštų toną, į Lietuvos religinių-nacionalistinių ekstremistų kalbos būdą — ar nepajusite, kad šie sąžinės laisvės, demokratijos ir žmogaus teisių „gynėjai“ labai mielai pritaikytų Lietuvoje aną „direktyvų“ stilių? Jie socializmo sąlygomis gali tikėti, atlikti religines pareigas, dalyvauti visuomeniniame gyvenime, turėti puošnias bažnyčias ir turtingai gyventi, o jeigu patys tvarkytų valstybės reikalus, tai kitaminčiams ir laisvamaniams ne tik kad neleistų viešai reikšti nuomonę, bet ir paimtų į rankas jų asmeninį gyvenimą. Argi nėra būdingas „direktyvų“ tvirtinimas, kad valstybė negalinti leisti (vėl tonas!) skyrybų, kurios nors religijos įstatymai tai leistų“. O ką — ir vėl valstybė be civilinės metrikacijos, kur šeimos gyvenimą tvarko bažnytiniai įstatymai?

Kas siekia šitos demokratijos ir „teisybės“, kam ji siūloma ir nešama, kas paskui ją eis? Jeigu galvojama, kad tai artima šiandieniam lietuviui, kad tai jam buvo svetima praeityje, be abejo, baisesiai apsirinkama. O kas demokratiją ir sąžinės laisvę neša su tų „direktyvų“ ir jų kūrėjų vėliava, apie tautos laisvę ir laimę kalbėti neturi moralinės teisės. O gal visos tos „direktyvos“ yra jų pasmerkotos?

Jonas Rinkevičius

— Jordano karalius Hussein buvo nulykęs į Maskvą pasitarti dėl taikos įvedimo Vidurio Rytuose.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly [659-780]

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS — 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Banguojančio Nemuno ir bėgančiosios Šešupės kraštas džiaugiasi

Po metų kitų sukaks 50 metų, kaip Lietuvos darbo liaudis pasirinko naują gyvenimą ir įstojo į Socialistinių Tarybų Respublikų šeimą išvien įgyvendinti socializmą savo ir žmonijos laimei.

Per tuos beveik 50 metų Lietuvoje įvyko didelių pakaitų. Išnyko apšepę seni kaimai, baigia išnykti vieniši vienkiemiai su šulinio svirtimis. Krašto panoramos pasipuošė kolūkių gyvenvietėmis, panašiomis į nedidelius miestelius su kultūros namais, parduotuvėmis, kai kurios netgi su klinikomis. Miestuose išaugo daugiaaukščių apartmintinių namų mikrorajonai, į padangę ištįso fabriku kaminai. Asfaltoture autoestrados ir keliuose zvimbia automašinos, sunkvežimiai, kolūkių masyvuose dūzgia traktoriai, kombainai. Senesnės kartos emigrantas nuvykęs į Lietuvą, vargiai ją beatpažįsta.

Pasikeitė Lietuvoje ir žmonės. Nebematyti basų, apsiavusių vyžomis, skarmaluotų, suvargusių senų žmonių. Visur dominuoja jaunoji karta, neatmenanti buržuazijos valdymo metų. Senesnio amžiaus žmonės traukiasi iš gyvenimo, užleisdami savo vietas jaunesniesiems. Traukiasi iš gyvenimo ir tie, kurie kovojo už socializmą ir jį kurė Lietuvoje. Traukiasi iš valdžios išbandyti seni revoliucionieriai. Jų vietas užima ir kolūkiuose, ir fabrikuose, ir valdžioje, augę Tarybų santvarkos sąlygomis, išmokslinti, neišsiamamos energijos jaunesnieji.

Pavyzdžiui, mirus Lietuvos socialistinės revoliucijos veteranui, Lietuvos Komunistų Partijos CK pirmajam sekretoriui Antanui Sniečkui, Centro Komitetas į jo vietą išsirinko dvidešimt vieneriais metais jaunesnį, išbandytą Didžiajame Tėvynės kare, išlaikęs revoliucionieriaus egzaminą partizaniniame judėjime P. Griškevičių. Neseniai P. Griškevičiui mirus, Centro Komitetas į jo vietą išsirinko dar nesulaukusį 60-ies metų Ringaudą Bronislovą Songailą, mažai atsimenantį buržuazijos valdymo metus, nepažinusį žmogaus kito žmogaus išnaudojimo, bet baigusį Tarybiniais metais aukštuosius veterinarijos mokslus, išlaikęs egzaminą atsakingose partinėse ir tarybinėse pareigose.

Arba B. Songailai tapus išrinktam Lietuvos Komunistų Partijos CK pirmuoju sekretoriumi ir pasitraukus iš turėtų Aukščiausiosios Tarybos pirmininko — musiška tariant Lietuvos prezidento — pareigų, Aukščiausioji Taryba pirmininku išsirinko, palyginus, jauną žmogų, vos 57-erių metų Vytautą Astrauską, taip pat mažai atsimenantį buržuazijos valdymo metus, bet irgi Tarybiniais metais baigusį Aukštąją partinę mokyklą ir Maskvoje kooperacijos institutą, nuo pat paauglio metų aktyvų partinį ir tarybinį darbuotoją.

Arba ir vėl. Plačiai žinomas ir Amerikos lietuviams Vytautas Zenkevičius atsistatydino iš Lietuvos TSR užsienio reikalų ministro vietos. Jo vieton paskirtas beveik dešimčia metų už jį jaunesnis, 1934 metais gimęs Vladas Mikučiauskas, Tarybų metais augęs, brendęs ir baigęs mokslus. Jo padėjėju paskirtas plačiai žinomas Amerikos Lietuviams, buvęs Tarybų Lietuvos konsulas Washingtono prie TSRS ambasados Rimas Mališauskas, vos 50 metų amžiaus.

Tie, kurie Lietuvoje dar vis tebeserga buržuazijos valdymo metų nostalgija, eina į tautos šiukšlyną užmarštin. Lietuvos liaudies ūkio ir krašto valdymą ima į savo rankas nauji žmonės, Tarybinio gyvenimo sąlygomis užsigrūdinę tarybiniai patriotai, apsišarvavę mokslo rūbais ir meile savo gimtajam kraštui.

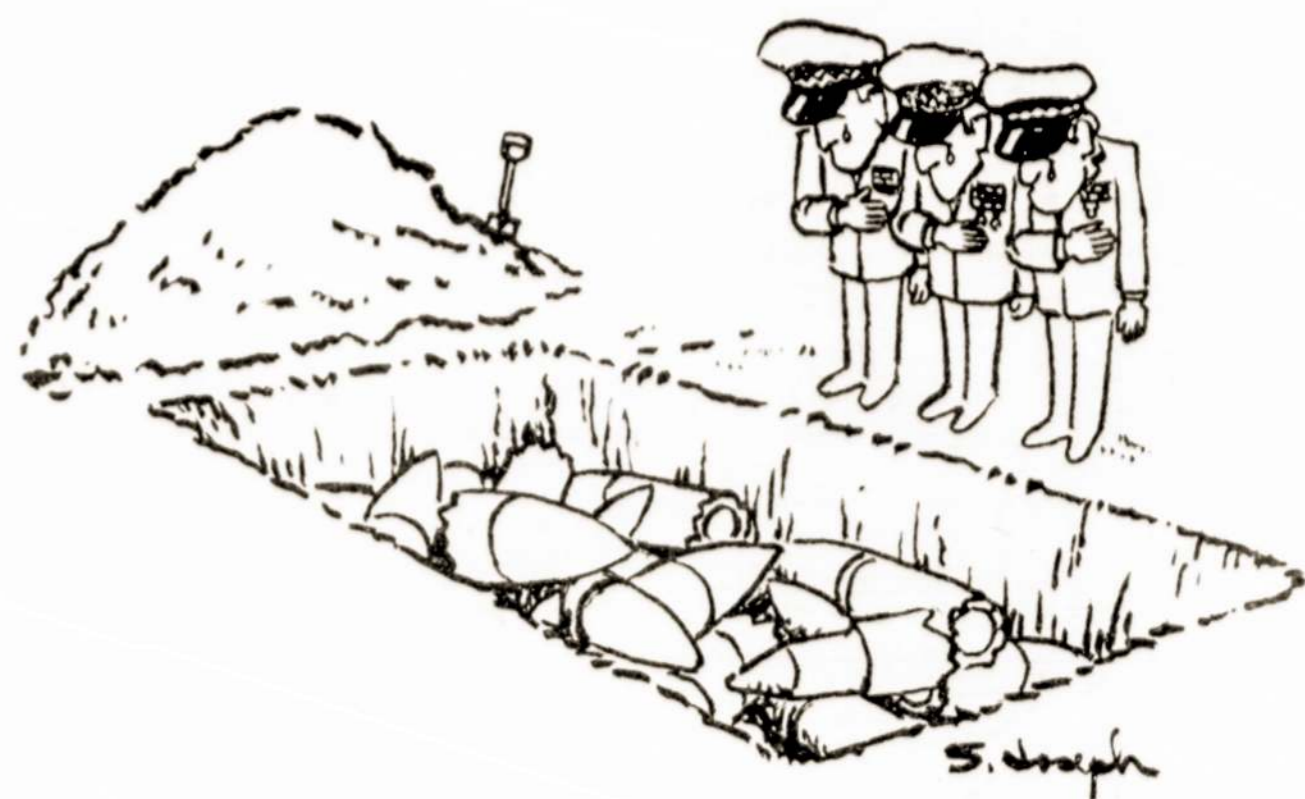
Banguojančio Nemuno ir bėgančiosios Šešupės kraštas džiaugiasi gerosi rankose.

NEŽINAI — PATYLĖK

Ar klauso Vilniaus radijo laidų mūsų tautiečiai? Sprendžiant iš gausaus pašto — taip, klauso. Ypač daug laiškų sulaukiame pastaruoju metu — mus sveikina, linki pasisekimo, siūlo naujas temas. Idėjiniai mūsų priešininkai irgi klauso Vilniaus radijo. „Vatikano radijas“ ir kiek vėliau „Draugo“ dienraštis taip pat atsiliepė: sudomino mūsų komentaras apie vyskupą Steponavičių. Komentare buvo glaustai ir aiškiai išdėstyta šio vyskupo istorija. Bet „Draugo“ dienraštis už tai nei sveikino, nei dėkojo. Katalikiškasis dienraštis iškelė savo versiją — tarsi iš Čikagos Lietuvos gyvenimas geriau būtų matyti. Kokia yra teisybė?

2

Vilniaus radijo komentare pasakyta, kad vyskupas Julijonas Steponavičius 1961 metų sausio 26 dieną Kauno arkivyskupijos ir Vilkaiviškio vyskupijos valdytojo Stankevičiaus siūlymu buvo paskirtas į Žagarę altarista išlaikytiniu, kadangi Vilniuje toliau atlikti savo pareigų jis negalėjo. 1981 metais liepos mėnesį Vatikano viešųjų reikalų taryba paskyrė J. Steponavičių Kaišiadorių vyskupijos apaštališkuoju administratoriumi. Prasidėjo šio paskyrimo aptarimas. Ekstremistiškai nusiteikę kunigai prikalbėjo vyskupą nepaklusti popiežiaus valiai, nevažiuoti į Kaišiadoris. Žodžiu, Steponavičius pasilikto Žagarėje iki šiol.

APIE ŽMOGAUS TEISES

Žmogaus teisių problematika plataus atgarsio įgavo po Antrojo pasaulinio karo. Kokie juridiniai dokumentai buvo priimti anuomet?

Teisės mokslų kandidatas, docentas Kazimieras Valavičius atsakė:

— 1948 metų gruodžio 10 dieną SNO Generalinė Asamblėja priėmė Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, o 1966 metais — du paketus dėl žmogaus teisių, kurie įsigaliojo kaip daugiašalės tarptautinės sutartys. Šiuose dokumentuose yra pateikiamas žmogaus pagrindinių teisių ir laisvių sąrašas. Be to, SNO Generalinė Asamblėja, SNO specializuotos įstaigos yra pritarusios daugeliui konvencijų, kuriose vystomas visuotinai pripažintas žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių gerbimo principas.

Daugelyje kitų konvencijų vystomas irgi šis principas. Pavyzdžiui, 1948 metų Genocido nusikaltimų išpėjimo ir baudimo už jį konvencija, 1960 metų konvencija dėl kovos su diskriminacija švietimo srityje.

Daug dėmesio šiems klausimams, ypač visuotinai pripažinto žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių gerbimo principui, pasyry saugumo ir bendradarbiavimo Europoje pasitarimo dalyviai.

Dalyvaujančios valstybės, pasirašydamos aktą, pasižadėjo gerbti žmogaus teises ir pagrindines laisves, įskaitant minties, sąžinės, religijos ir įsitikinimų laisvę, nes-

Pabrėžiame: VYSKUPAS NEPAKLUSO PATIES POPIEŽIAUS VALIAI, KURIS JĮ SKYRĖ NAUJOMS PAREIGOMS.

„Draugo“ dienraštis Jabar tvirtina, kad Steponavičius tebėra Vilniaus arkivyskupijos apaštališkasis administratorius, nes „popiežius nėra jo iš tų pareigų atleidęs“. Pagal Vatikaną jis „tik yra sutrukdytas šias pareigas eiti“.

Galas su galu aiškiai nesutampa: jeigu šventasis tėvas laikė vyskupą Steponavičių tebeįsirašantį sergiasis pareigas, tai kodėl skyrė naujoms? Kas čia teisus, o kas klaidina?

Vilniaus radijo komentare buvo viskas aiškiai pasakyta, čia negali būti dviejų nuomonių. Tačiau „Draugo“ dienraščiui žūt būt reikia išsiskirti, reikia nuteikti skaitytojus prieš Lietuvos valdžios organus, neva „nutrėmusius“ vyskupą į Žagarę. Šiuo atveju katalikiškasis dienraštis persistengė, iškreipė net Vatikano vaidmenį šioje istorijoje.

Išvada elementari: nežinai — patylėk. Išeivijos spauda labai dažnai pervertina savo galimybes, informuodama apie Lietuvos gyvenimą ir komentuodama jį. Istorija su vyskupu Steponavičiumi — dar vienas pavyzdys.

V. Liauška
Vilniaus radijo žurnalistas

varbu, kokios jie rasės, lyties, kalbos ir religijos.

Kaip yra užtikrinamos socialinės, ekonominės teisės Tarybų Sąjungoje?

Labai daug daroma plėtojant demokratiją gamyboje, nuosekliai diegiama tikra savivalda darbo kolektyvų veikloje. Ypač dideli poslinkiai čia vyks būtent dabar. Nuo sausio 1 dienos įsigaliojo TSRS įstatymas dėl valstybinės įmonės (susivienijimo), kuris išplečia darbo kolektyvo valdant įmones ir susivienijimus, sprendžiant valstybinius ir visuomeninius reikalus teises.

Persitvarkymo eigoje, be šio įstatymo, priimta išsisa serija kitų svarbių teisinių aktų. Tarp jų tokie įstatymai, kaip įstatymas dėl mokyklos reformos, dėl individualios darbinės veiklos. Tai nauji reiškiniai mūsų gyvenime. Priimti įstatymai, numatantys gyventojų sveikatos apsaugos gerinimą, motinos ir vaiko apsaugą ir t. t.

Praėjusiais metais priimtas įstatymas dėl visaliaudinių svarbiausių gyvenimo klausimų svarstymo. Pirmą kartą naujoviškai, žymiai demokratiškiau buvo organizuoti vietinių Liaudies deputatų tarybų rinkimai. Reikėjo išrinkti apie 2 mln. 300 tūkst. deputatų, o buvo pasiūlyta apie 4 mln.

Jau daugiau metų, kai įsigaliojo naujas įstatymas — nuostatai dėl išvykimo iš TSRS. Tik per 7 mėn. pagal naujas taisykles išvyko nuolatos gyventi iš TSRS daugiau kaip 13 tūkst. žmonių. Tai 2,4 karto daugiau negu per visus metus prieš tai, kartu paėmus.

Be to, noriu pažymėti, kad supaprastinta tvarka pereiti valstybinę sieną su kai kuriomis socialistinėmis valstybėmis. Reikšminga naujovė įgyvendinant žmogaus teises yra ta, kad surkurta visuomeninė komisija, kuri padės spręsti visas problemas, išskylančias kaip TSRS, taip pat kitose šalyse, humanistinėje ir žmogaus teisių įgyvendinimo sferoje. Ši komisija kontroliuos, kaip laikomasi Helsinkio susitarimo, kaip mūsų tarybiniai įstatymai atitinka tarptautines konvencijas ir tarptautinius susitarimus.

TRUMPAI

— Miestų merų konferencijos pranešimu, nuo 1980 metų miestuose benamių padaugėjo 10 procentų, o federalinių asignacijų pigių namų statybai sumažėjo 75 procentais.

— Kipro salos laikraštis „Kharavghi“ išpėja, kad Viduržemio jūroje militarinėse bazėse suaktyvėjo NATO ginkluotosios jėgos.

— New Yorko mieste yra daugiau kaip 3 milijonai piliečių, turinčių teisę balsuoti, bet neįsiregistravę balsuoti.

Vilnis, 1988 m. vasario 4 d.

Sąvade – beveik visi

Vakarų šalys, tarp jų ir Prancūzija, daug kalba apie žmogaus teises. O pati tiekia ginkluotą reakciniams režimams, kurie juos naudoja toli gražu ne šioms teisėms ginti.

Štai, piešinyje iš „Gardian“ biznierių neša karinių kontraktų šūsnį ir sako: „Viskas atlikta... O dabar einu skaityti paskaitos apie žmogaus teises.“

KAS DAINUOJA, JEIGU DAINININKAI IŠNYKO

Jonas Balys pastaruoju metu dažnai rašo lietuvių tautosakos temomis, daugiausia bendradarbiaudamas „Draugo“ laikraštyje. Tačiau tai primenu ne dėl to, kad pasinaudočiau proga papasakoti apie profesoriaus dabartinę veiklą jo pamėgtoje srityje, bet todėl, jog norisi atkreipti dėmesį į kai kuriuos momentus, kenkiančius solidžiam mokslininko darbui, būtent pigoką, neapgalvotą pasipolitavimą ten, kur jis visai nesipraso.

J. Balys atidžiai seka Tarybų Lietuvoje leidžiamą tautosakinę literatūrą, tad retsykiais su ja supažindina ir išeivijos skaitytoją, stengiasi vertinti. Tai naudingas darbas. Bet žinant jo konservatyvias, dešiniąsias politines pažiūras, sunku tikėti, jog toji literatūra jo būtų sutinkama su džiaugsmu, jog jis visur išlaikytų iki galo solidų, objektyvų toną.

Kad J. Balys nesugeba likti padorus net tada, kai pristatomas leidinys jį tikrai žavi, liudija ir plati jo recenzija „Draugo“ laikraštyje apie 1985 m. Vilniuje išleista knyga „Aš išdainavau visas dainėles“. Recenzentas pripažįsta: „Tai labai vertingas leidinys“. Suprantama, nuo tokio pripažinimo nesikeičia knygos vertė — ji iš tikrųjų yra labai vertingas, pirmas toks leidinys, pasakojantis apie lietuvių liaudies dainininkes, įamžinęs unikalias biografijas. Tiesa, J. Balys pirmiausia pasinaudoja proga papasakoti emigracijos skaitytojams, koks tai yra darbas užrašinėti liaudies dainas, kaip jis buvo organizuojamas anksčiau ir dabar, tuo suteikdamas įdomių, reikalingų žinių. Užtat jam pritrūksta išvalgumo, humaniško dėmesingumo tų liaudies dainininkų ir muzikantų likimams, kurie aprašyti knygoje. Todėl jo recenzijoje pasitaiko ir pigių, lėkštų replikų.

Antai jis primena vieną dainų rinkimo Tarybų Lietuvoje epizodą: „Viena dainininkė gyrėsi, kad ji tiek daug dainų mokėjusi, jog rinkėjai pritrūkę juostelių ir turėję kitą kartą atvažiuoti“. Iš tokio su šypsena prisiminto įvykio J. Balys daro „reikšmingą“ išvadą: „Ten medžiagos visada trūksta, net paprasto popieriaus“. Pagalvokite tik sau: koks vargas Lietuvoje renkant tautosaką. J. Balys, žinoma, demonstruodamas tokią išmintį, nepagalvoja, iš kur toje Lietuvoje išleista tiek daug tautosakos knygų, kas sudaro sąlygas dirbti tautosakos darbą dideliame mokslininkų būriui, žymiai didesniai negu tas, kurį turėjo J. Balys, kai dirbo Lietuvoje, iš kur tos lėšos naujoms tautosakos saugyk-

Vilnis, 1988 m. vasario 4 d.

loms statyti ir t.t.? Dėl popieriaus, tegul ir paprasto, stokos J. Balys, rašydamas apie rimtą folkloristikos darbą Lietuvoje, galėtų mažiausiai rūpintis. Pagieža tokiame reikale kompromituoja mokslininką.

Viena iš jo straipsnio paantraščių formuluojama šitaip: „Kodėl dabar Lietuvoje nebedainuojama?“ Pats klausimas objektyviam skaitytojui turėtų pasirodyti keistas: juk knyga skirta liaudies dainininkams, kurie ir dabar dainuoja. Bet J. Balys, traukiodamas citatas, primindamas įvairias detales, mėgina įtikinti skaitytoją, jog Lietuvoje, ypač kaime, dabar nebedainuojama. Būtų galima sutikti su tuo, jog dabar daina Lietuvos kaime gyvuoja kitomis sąlygomis negu tada, kai vyravo vienkiemiai: vienas dalykas dainuoti grėbiant šieną, kitas — sėdint kombaine. Ir kaip galima kaltinti šiandieninę buitį, kad Lietuvoje, kaip ir Amerikoje, laukus dirba technika? J. Balys žino, jog daina Lietuvos kaime gyva — kultūros namų scenose, festivaliuose, repeticijose, apžiūrose ir kt. Iš kur gimtų tos didžiosios Lietuvos dainų šventės, jeigu Lietuvoje nebūtų dainuojama? Kaip Lietuva galėtų suruošti didingą folklorinę Baltijos šalių šventę, jeigu joje nepasirodytų daugybė lietuvių dainininkų su įvairiausia tautosakine programa? O gal JAV, Prancūzijos, Italijos ar Vokietijos kaime dabar dainuojama taip, kaip tai daryta praėjusį šimtmetį? Ten juk nėra komunistų, kuriems J. Balys nori įpiršti visų bėdų ir pasikeitimų kaltę.

Dainuoja Lietuva, dainuoja jos kaimas — ir dar kaip mieliai, kaip gražiai, kaip įvairiai! Tegul atvažiuoja į bet kurį susibūrimą ar renginį J. Balys, pats pamatys ir įsitikins. Ir po to nedrįs paistyti, jog Lietuvos kaimas sunykęs. Dabar jis rašo: „Nebeliko Lietuvoje gražių kaimų ir vienkiemių, medžiuose skęstančių ant stataus upės kranto. Namai sugriauti, medžiai ir sodai iškirsti“.

Kokie tai paistalai, koks varganas melas!.. Tarybiniais metais kilo ir išpopuliarėjo etnografinių ansamblių sąjūdis. J. Baliui nesunku apie tai žinoti. Bet jis rašo apie kraštotyrininkų, renkančių liaudies kūrybą, (...) persekiojimą, sako gryną neteisybę, rašydamas, kad „Etnografiniai ansambliai sunyko“.

Zodžiu, J. Balys prirašė daugybę melo apie dabartinį Lietuvos kaimą ir jo dainą. Tad kaip jis sugebės paaiškinti, iš kur Tarybų Lietuvoje tokie gražūs tautosakinio darbo rezultatai?

Jonas Rinkevičius

„Lietuvių rašytojų sąvadas“, kurį sudarė žinomas lietuvių literatūros tyrinėtojas Vytautas Vanagas, yra pats išsamiausias informacinis leidinys apie lietuvių literatūros kūrėjus ir ugdytojus. Jis primena enciklopediją, tačiau nesiekia pateikti informacijos enciklopediniu būdu: rašytojai išvardinami ne pagal alfabetą, bet pagal gimimo datas, chronologiškai. Pirmas įrašytas toje „bibliografinėje kronikoje“ apie 1465–1470 m. Sicilijoje gimęs, o 1537 m. birželio 8 d. Vilniuje miręs Žygimanto Augusto auklėtojas Jonas Silvijus Amatus Sicilijietis, o paskutinis (kol kas) — 1966 m. balandžio 8 d. Vilniuje gimęs Tomas A. Rudokas. Leidinys spaudai pasirašytas, t. y. užbaigtas 1987 m. rugpjūčio 18 d. Leidėjai dar spėjo „Papildymuose“ įrašyti, jog rugpjūčio 10 d. mirė Albinas Žukauskas. Lietuvos knygynuose „Sąvadas“ pasirodė lapkričio mėn. 15 tūkstančių egzempliorių tiražu.

Nors šis „Sąvadas“ pirmasis ir kol kas vienintelis lietuvių literatūroje, tačiau jo leidėjai „Pratarmėje“ nurodo: „Pasakytina, beje, kad jis nėra pirmasis. Juo tęsiama ir plečiama tai, ką prieš keletą dešimtmečių, sudarinėdamas bibliografines rašytojų „rikiutes“, nuveikė Vac. Biržiška“. „Sąvadas“

— leidinys, kuris artimas biografiškai, o rašytojo sąvokai suteikiama žymiai platesnė, negu įprasta, reikšmė: „imama ne tik „grynųjų“ rašytojai — prozininkai, poetai, dramaturgai, bet ir kritikai, literatūros istorikai bei teoretikai, folkloristai, vertėjai, tekstologai, bibliografai, kartais leidėjai, — žodžiu, žmonės atlikę ir atliekantys tarpininkų tarp literatūros ir visuomenės vaidmenį, dalyvavę ir dalyvaujantys ugdant ir platinant lietuvių meninį žodį“. O kaip rašoma „Pratarmėje“, lietuvių literatūrą kūrė „nemažas būrys raštijos darbininkų“, kurių „šiandieną jau priskaičiuotume keletą tūkstančių“.

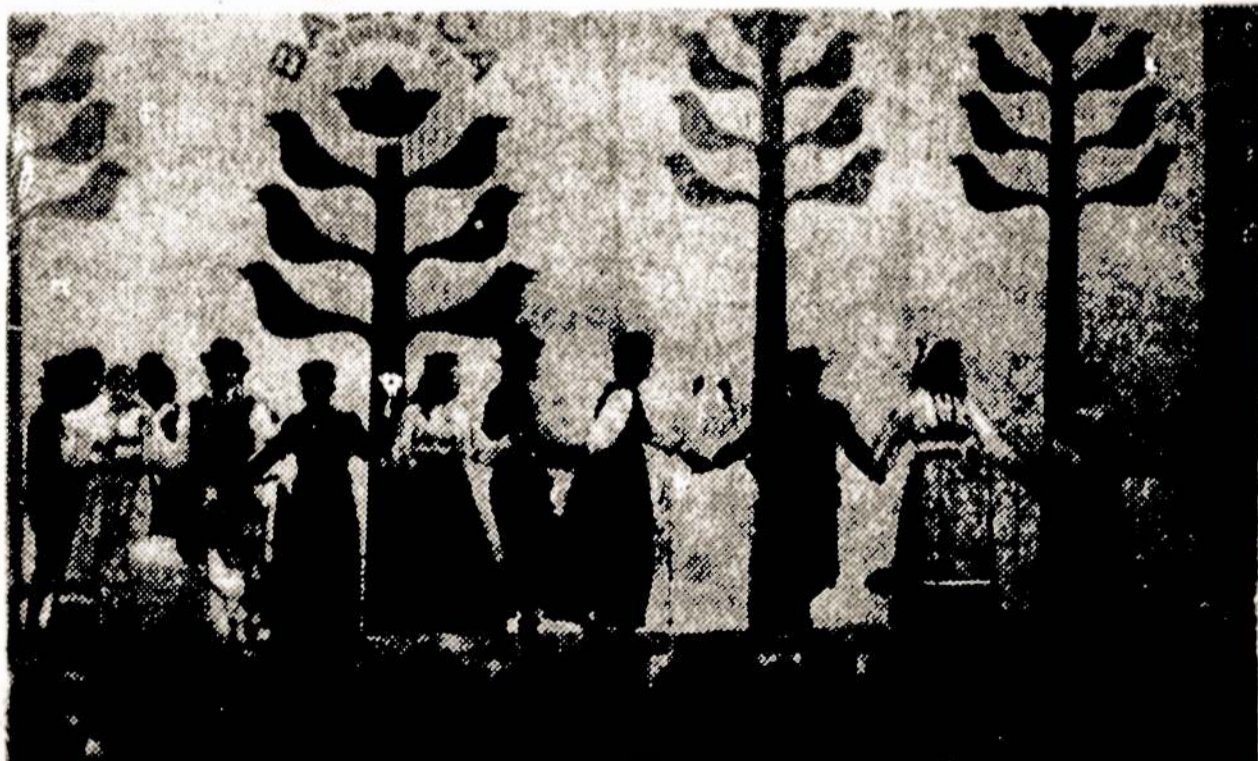
Kiek galėjo, tiek sudarytojas tą raštijos darbininkų surinko į „Sąvadą“. Žinoma, dar galima surasti šios srities žmonių, kurie nepateko į leidinį, bet tai atsitiko ne dėl to, kad jie „netiko“ pagal politinę veiklą ar pažiūras. Čia išeivijos literatūrai kaip niekada gausu — daugiau kaip 330 personalijų. Tai ir senosios išeivijos atstovai pažangios, proletarinės literatūros kūrėjai, rašytojai, atsidūrę svetur per Antrąjį pasaulinį karą. Yra pateikta žinių ir apie jauniausios kartos literatūros kūrėjus, o taip pat pokario disidentus, čia randa ma informacija apie I. Kaplaną, I. Mera, T. Venclovą, S. T. Kondro-

tą. Lietuvos skaitytojai sužinos, kur ir kada gimė, ką parašė R. Kisielius, D. Bindokaitė-Brazenė, A. N. Dičpetris, R. Vėžys, V. Bogutaitė, D. Nauragyte, L. Mockūnas, K. Almenas, V. Skrupskelytė, G. Šimkutė-Pocienė, V. Kelertienė, M. Pakalniškytė-Girmiuvienė, E. Juodvalkytė, A. Pečiūraitė, Z. Bilaišytė. Tai, kaip matome, pačios jauniausios išeiviu kartos atstovai, kuriuos pristatant neatsižvelgta nei į jų darbą, nei politinę veiklą, nei į raštų turinį ar gausumą. Suprantama, būtų galima šį sąrašą papildyti (J. Malerytė, G. Remeikaitė, A. Kubiliūtė, S. Kubilius ir kt.), bet tų pavardžių „Sąvade“ nerandame ne dėl to, kad jos sudarytojams „nepatiktų“ — vieni nespėta įrašyti, kiti sudarytojo nebuvo užtikti. Apskritai V. Vanagai labai dar stokojo žinių, kai kurios jų niekur nesurandamos (pvz., jeigu norėtų paminėti A. Staknienę ar A. Straumanį, informacijos nerastų nei išeivikose enciklopedijose, nei žinyuose). Todėl reikia manyti, jog naujoje laidoje — o ji bus neišvengiamai reikalinga po kelerių metų, — sudarytojas ir jo pagalbininkai pataisys, papildys turimą informaciją. Tačiau turbūt būtų naudinga, jeigu išeivija tokiomis rimtais patikslinimais ar papildymais, o ne įprastiniu politikiškiu niurzgėjimu ir priekabomis padėtų šiame darbe. Jau dabar pastebimi ir kai kurie nenuoseklumai (vienur mergautinės pavardės primenamos, kitur ne, vieni slapyvardžiai yra, kiti, ne mažiau svarbūs, neprisiminti ir t.t.). Bet tai, kaip sakoma, techninis reikalas.

Galimas daiktas, jog tiek daug išeivijos rašytojų į „Sąvadą“ buvo surinkta ir todėl, kad knygos rankraščio recenzentas buvo Vytautas Kazakevičius, kuris, kaip rašoma „Pratarmėje“, ne tik „rankraščių kruopščiai peržiūrėjo“. Recenzentas „pateikė vardyno papildymų, biografinių ir bibliografinių faktų, atskirus rašytojus charakterizuojančių nuorodų“. Tad čia yra ir nemaža pirmą kartą minimų Lietuvos informacinėje literatūroje žmonių — M. Aukštikalnytė-Dundulienė, J. Nalivaika, J. Pakaušis, K. Sinkevičiūtė-Lietuvaitė ir kt. Atrodo, būtų galima ir šį sąrašą papildyti, dar patikslinti, papobulinti, kol galima ką nors sužinoti. Sudarytojas atkakliai ieškojo žinių apie ne vieną emigracijoje atsidūrusį lietuvių rašytoją, tačiau jų liko pakankamai neišaiškintų.

Todėl ir išeivijoje šis darbas aukia nuosirdžios, geranoriškos talkos.

Kazys Vilnietis

Praeitais vasaros viduryje Vilniuje įvyko didelė liaudies meno šventė. Ištas savaitę miesto aikštėse ir kiemuose skambėjo įvairių kraštų dainos, muzika. Šiame pirmajame Tarybų Sąjungos Pabaltijo folkloro festivalyje „Baltica“ dalyvavo apie tris tūkstančius dainininkų, šokėjų, muzikantų, kurie atvyko iš kaimyninių tarybinių respublikų ir užsienio šalių.

Šiais metais „Baltica“ bus surengta Rygoje, o dar po metų — Talline.

Nuotraukoje: Festivalio svečiai koncertuoja prie Meno darbuotojų rūmų Vilniuje.

K. Jankausko nuotr.

PRISIMENAME KAIP ŠVENTOVĖ

Geriau būtų, jeigu apie Biržų J. Janonio internatinės mokyklos 70-mečio jubiliejų rašytų jos auklėtinis. Tačiau ir man nuo mažumės įstrigo į atmintį šios mokyklos vardas.

O buvo taip. Įvairiomis progomis motina užsimindavo, kad prieš karą, kai dar buvo netekėjusi, trejus metus Biržuose, gimnazijos bendrabutyje gyvenusiems mokslieviams virė valgi. Jai labai praverė žinios, įgytos iš žinomos visuomenės veikėjos K. Šepetienės. Ji mokė merginas siuvinėti, mokė kulinarijos paslapčių. Tuo laiku mažai buvo kulinarijos knygų, todėl motina virtuvės mokslą glaudai surašė storame sąsiuvinyje rudais viršeliais. Po šiai dienai saugau šią relikviją.

Gyveno motina Klausučiuose, už trijų kilometrų nuo miestelio, o tėviškė Papilys buvo už 25 km. Retai kada tekdavo parvažiuoti namo, todėl ji dalyvavo gimnazijos vakarėliuose, kitokiose pramogose. Šio darbo motina nepamiršo visą gyvenimą. O man tai buvo paslaptingas pasaulis. Pamenu, turėdamas jau septynerius metus, rudens pradžioje su motina pirmą kartą nuvažiavau į Biržus. Mokyklon dar nėjau. Prikalbinau mamą, kad nuvestų į gimnaziją. Kas žino, gal ir jai rūpėjo apsilankyti ten, kur prabėgo nemažai jaunystės dienų. Pakliuovom per pertraukos šurmuli. Pavaikščiujom koridoriais. Būtume jau ir išėję, bet mano akimis rūstus mokytojas paklausė:

— Ko jūs čia ieškote?

Motinai teko pasakyti, kad po keliolikos metų panoro pamatyti pirmąją savo darbovietę. Rūstusis mokytojas tapo labai malonus. Gal jis prisiminė jaunąją virėją, kur jį maitino? Aprodė patalpas, užvedė į klases.

Parvažiavęs namo, užsidegiau noru eiti mokyklon. Buvo spalio. Vieną rytą gatvėje palaukęs bendraamžių, kartu su jais patraukiau „Pakalninėn“ — taip tada vadino pradžios mokyklą. Neturėjau nei „Saulutės“, nei sąsiuvinio, tačiau manęs neišvarė. Taip ir prasidėjo mano mokslai. O iš pirmų dienų mokė Biržų gimnazijos auklėtinis A. Kriškėnas. Vėliau į mano galvą mokslo ir gyvenimo tiesas kalė J. Karosas — ilgametis direktorius Papilyje ir Biržuose, taip pat baigęs šią mokyklą.

Na, o dabar apie jubilatę. Ji Biržuose — ne pirmoji mokykla. Šiame krašte švietimo tradicijos siekia tolimą praeitį. XVI a. kunigaikščiai Radvilos prie reformatos bažnyčios įsteigė pradžios mokyklą. XVII a. mokykla išsiplėtė ir tapo centrinė Siaurės Lietuvoje. Čia mokėsi ne tik Lietuvos, bet ir Kuršo bei kitų žemių feodalų vaikai. Buvo mokoma skaityti ir rašyti, dėstomos lenkų, vokiečių ir lotynų kalbos, istorija, poetika, retorika. Praėjusio amžiaus antroje pusėje pradėjus steigti liaudies mokyklas, ši mokykla buvo uždaryta. Gyvavo ir daugiau švietimo įstaigų. 1908 m. buvo įkurta keturklasė, kuri suspėjo išleisti 4 mokinių laidas. Jos veiklą nutraukė karas. Beje, čia mokėsi ir J. Janonis.

Kaizerinės okupacijos metais mokyklų padaugėjo, nes okupacinė valdžia siekė vaikus pramokyti vokiškai. Pažangieji inteligentai pradėjo rūpintis lietuviškais mokyklomis. 1917 m. rudenį įsikūrė „Saulės“ draugijos Biržų skyrius. Visuomenei pavyko gauti leidimą steigti „Saulės“ gimnaziją. Įvyko stojamieji egzaminai, ir gruodžio 11 d. 110 mokinių pradėjo mokslą. Glaudėsi gimnazija Dirvono, dabar Vytauto gatvėje, privataus namo antrajame aukšte. Pirmoji direktorė buvo E. Linkevičiūtė-Skubalienė.

Ilgą laiką mokykla ėjo iš rankų į rankas. Ją išlaikė „Saulės“ draugija, apskrities savivaldybė, kol 1924 m. ją galutinai perėmė Švietimo ministerija. Tik 1931 m. toje pačioje gatvėje gimnazija įsikūrė naujose patalpose, kuriose tebėra iki šiol. Ilgą laiką ji buvo vienintelė gimnazija Biržų ir Pasvalio apskrityje. Po Antrojo pasaulinio karo jai buvo suteiktas J. Janonio vardas, 1959 m. reorganizuota į internatinę mokyklą. Čia mokosi ir gyvena vaikai iš daugelio respublikos rajonų.

Tarp tūkstančių šios mokyklos auklėtinių — daug įžymių įvairių sričių žmonių. Jų sąrašas būtų ilgas, dar daugiau vietos užimtų bent trumpai apibūdinti jų nuopelnus. Šioje gimnazijoje mokytojų kultūros ir visuomenės veikėjas J. Šliūpas, mokėsi broliai Mekai, dešimtys kitų pažangių išeivijos atstovų. Auklėtiniais mokyklos istorija — neatskiriama jų gyvenimo dalis, kartu ir mūsų visuomenės savastis. Lapkričio ir gruodžio mėnesiais dabartinis mokyklos direktorius A. Kasparas, pedagogų kolektyvas nespėjo priiminti gausių svečių, sveikinimų, gėlių. Daugelis auklėtinių ne iš karto atpažino savo bendramokslis, tačiau visi vėl susibūrę po savo mokyklos stogu jautėsi tarsi vienos šeimos nariai.

Dabar Biržuose veikia trys vidurinės mokyklos, statoma ketvirtoji. Rajone yra 8 vidurinės ir 10 devynmečių mokyklų, kuriose mokosi apie 6 tūkstančius mokslievių. Bet seniausia iš dabar veikiančių mokymo įstaigų, nors kiek su ja susijusiems, yra šventovių šventovė. Gyva istorija, kuri neturi pabaigos.

Džiugu, kad ir mano motina savo kukliu įnašu prisidėjo prie jubiliatės mokyklos gyvavimo.

Vytautas Trečiokas

KAIP SUSIPAŽINTI SU KOMPIUTERIU

Prieš mane kompiuteris. Techninėmis charakteristikomis jis niekuo nesiskiria nuo savo brolių, šiandien tampančių patikimu darbo instrumentu kiekvienos srities specialistui. Ypatinga tai, kad šis kompiuteris įrengtas ne projektotojų biure, ne skaičiavimo centre, ne mokslininko kabinete — į erdvią salę gali ateiti bet kuris vilnietis, o čia atsisiras žmogus, kuris parodys kaip elgtis su prietaisu, paskui leis ir padirbėti savarankiškai. Yra viena aplinkybė, dėl kurios šį kompiuterį man pristatė pirmiausia.

Kai Vilniuje lankėsi pasaulio šachmatų čempionas G. Kasparovas, jis dalyvavo respublikos sostinės Kompiuterių namų atidaryme, — pasakoja direktorius Rimvydas Babalas, — o šis kompiuteris — garsiojo šachmatininko dovana naujakuriams...

Pasaulyje kompiuteriai vis labiau skverbiasi į įvairiausias gyvenimo sritis. Lietuva irgi nelieka nuošaly. Prieš porą metų respublikos Mokslininkų namuose įsikūrė Mikrokompiuterių naudotojų klubas, kurio prezidentu tapo Matematikos ir kibernetikos instituto direktoriaus pavaduotojas L. Telksnys, imta domėtis kompiuterizacijos raida. Tačiau netrukus klubo sienos entuziastams pasirodė pernelyg ankštos. Tada ir gimė Kompiuterių namų idėja.

Dabar dailaus ir erdvaus dviaukščio pastato Konarskio gatvėje durys neužsidaro. Patys dažniausi svečiai — respublikos sostinės mokyklų moksleiviai, kurie gauna čia darbo su kompiuteriais pagrindus, sužino, kaip juos gali

M. K. Čiurlionio meno mokyklos auklėtinė Jolanda Valeikaitė debiutuoja P. Čaikovskio balete „Miegiančioji gražuolė“, Auroros rolėje.

A. Ruzgaitės nuotr.

REIKIA IR PATIEMS GALVOTI

„Draugo“ laikraščio kultūros priedas, plačiai aprašydamas (all-Aušra Liulevičienė) pasikalbėjimus su Lietuvos rašytojais, atvykusiais 1987 m. vasarą į „Santaros Šviesos“ suvažiavimą, pateikia tokį faktą: esą V. Kubilius, atsakydamas į A. Juodvalkio klausimą dėl kūrinių spausdinimo tvarkos, informavęs, jog leidykla per metus turinti 60 rankraščių, „o išspausdinti tegali 3 ar 4 veikalus“. Ir po to paberiamas savų komentarų, kur stebimasi, kaip galinti klostėti kultūra mažo krašto, kur iš 60 naujai parašytų kūrinių tegali išeiti trys ar keturi. Ten aiškinama, kad Vakarų šalyse (tarp jų ir išeivijoje!) leisk kiek nori, tik... turėk pinigų ir t. t.

Iš tikro gali susidaryti siaubingas Lietuvos knygų leidybos vaizdas puikiausios padėties išeivijoje fone. Tačiau tik tiems, kas galvoti ar žinoti nenori. Juk ir p. „all“ galėjo pagalvoti, jog dar nėra buvę, kad Lietuvoje per metus išeitų 3 ar 4 originalios grožinės literatūros knygos. Ji, be abejo,

ma panaudoti mediko, projektotojo, inžinieriaus darbe. Na, o jauniems mokslininkams, programuotojams, matematikams čia plačios galimybės susitikti su bendraminčiais, paklausti autoritetingų pasakaitų, aptarti naujas programas, pasitikrinti savo darbo rezultatus. Čia taipogi ateina kiekvienas, kuris domisi, kaip kompiuterio teikiamas galimybės pritaikyti savo darbe ar kūryboje. Su Kompiuterių namais ryšį užmezgęs sostinės šachmatininkai, muzikantai, kompozitoriai, jaunimo techninės kūrybos centras. Vaisingas bendradarbiavimas susiejo Kompiuterių namus su Lenkijos Liaudies Respublikos Suvalkų vaivadijos kompiuterių klubu.

Zinoma, Kompiuterių namai atliks ne vien žinių ruporo vaidmenį — čia telkiamos kūrybinės jėgos, kad entuziastai imtųsi konkrečiau darbo, tobulinant kompiuterius, kuriant naujas programas. Šis darbas bus atliekamas kartu su Mokslių Akademijos Matematikos ir kibernetikos instituto mokslininkais.

O dabar Kompiuterių namų erdviose salėse montuojama nauja technika, žiba displėjų ekranai. Čia ateinama netgi šeimomis.

Neseniai Kompiuterių namai gavę žinią — G. Kasparovas padovanavo vilniečiams dar tris personalinius kompiuterius. V. A.

skaito Lietuvos spaudą ir iš jos bibliografinių informacijų lengvai gali patirti, jog vien „Vaga“ išleisdžia per metus dešimtis naujų Lietuvos rašytojų knygų. O juk dar jas leidžia „Vytury“, „Šviesa“. Tad iš kur tokia aiški nesąmonė? V. Kubilius jos negalėjo (jokiu būdu!) pasakyti, net jeigu būtų suklydęs ar netiksliai išsireiškęs.

Pasirodo, kad taip ir yra — V. Kubilius kalbėjęs apie jaunųjų, pradedančiųjų rašytojų rankraščių, o tai jau visai kitas dalykas. Pirmiausia tarp jų savaime esama nemaža to, kas nepribrendę spausdinimui. Tai turbūt supranta ir „Draugo“ autoriai. O jeigu „all“ būtų teisingai perdavusi skaitytojui, ką išgirdo iš V. Kubiliaus, jai tektų netgi visai kitą išvadą daryti: pagalvokite, per vienerius tik metus stengiasi į literatūrą patekti jauni rašytojai su šešiasdešimčia kūrinių, tad koks literatūros rezervas yra Lietuvoje! Be to, kasmet išleidžiama po 5—6 knygas vien „Pirmosios knygos“ serijoje. Tad jeigu jau palyginsime su išeivija, kur per istisą dvidešimtmetį tokio pobūdžio knygų teisėjo vos kelios, savaime bus įspūdingas vaizdas: per vienerius metus Vilniuje daugiau negu išeivijoje per dvidešimt!

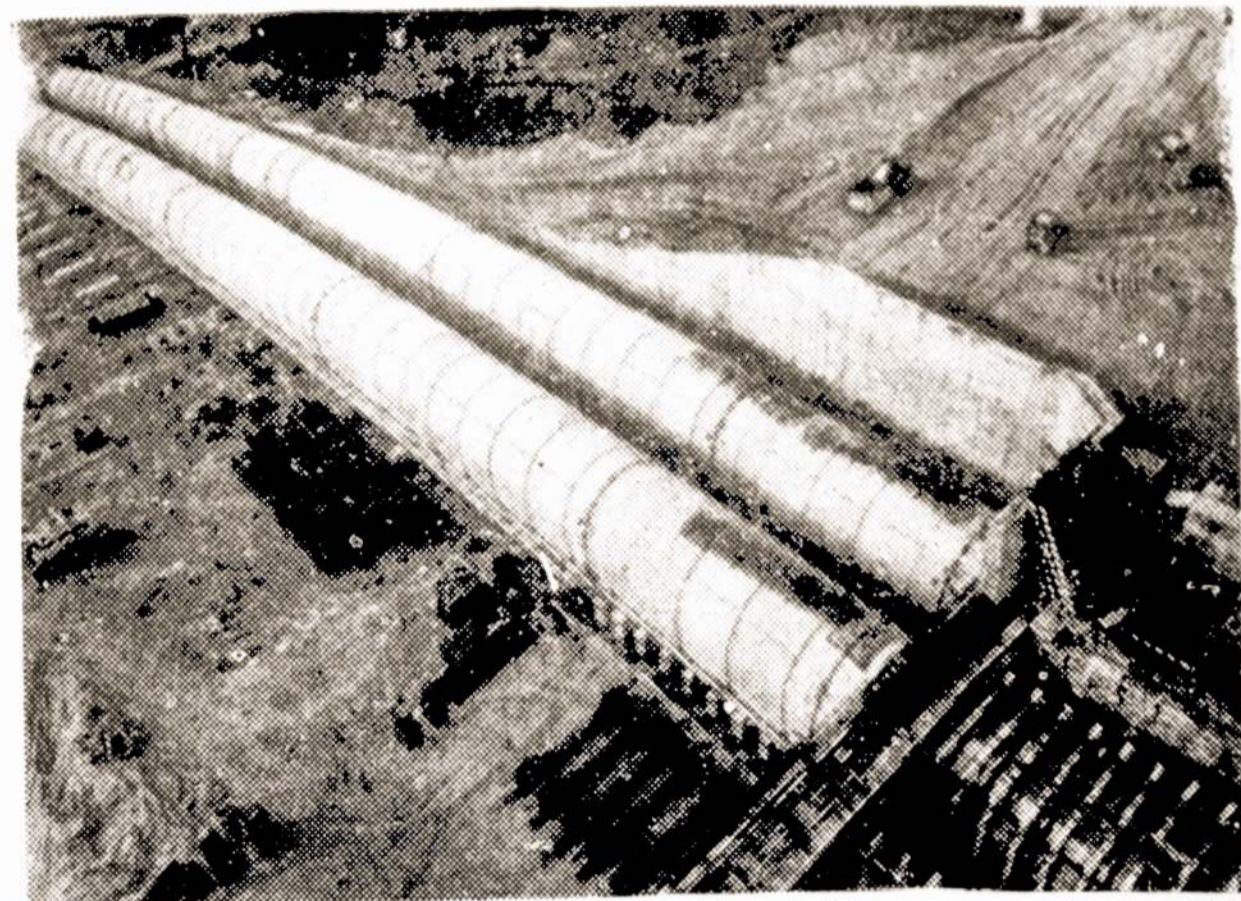
Tokie reikalai su tom 3—4 knygomis iš 60. Žinoma, reikėtų pagedauti, kad būtų daugiau. Nors žinome, jog kasmet Lietuvoje išeinančių naujų originalių grožinės literatūros knygų, kad „Draugo“ redaktoriai ir paminėti savo laikraštyje jų nespėja...

O kas dėl Vakarų šalių, tarp jų ir išeivijos, beribių galimybių leisti knygas, tai šitas pasakėles sekti ir sau patiems nepatogu. Tad kodėl išeivijos rašytojai skundžiasi dėl sunkumų išleisti savo knygas (pinigų tai juk Amerikoje visi „Draugo“ skaitytojai turi kiek jiems reikia), kodėl A. Mackaus fondas ir „Ateitis“ jų per metus teisleidžia vos po dvi-tris?

Pagaliau, gerbiami ponai, argi įmanoma paaiškinti, jog rašytojas gali išleisti knygą, jeigu tik turi pinigų, o tai ir reiškia neribotą kūrybos laisvę ir galimybes? O jeigu esi be pinigų, vadinasi, turi pačią geriausią laisvę jos neišleisti? Atsiprašau, bet tuo jau girtis lietuviškos kūrybos entuziastams, o be abejo, tokiais save laiko „Draugo“ redaktoriai, — jeigu pakanka sveikos nuovokos, tikrai nederėtų.

J. Rinkevičius

Vilnis, 1988 m. vasario 4 d.

Kaišiadorių hidroakumuliacinės elektrinės statyboje montuojamas didelio skermens vamzdynas [nuotraukoje], kuriuo bus keliamas vanduo iš Kauno marių.
V. Usinavičiaus nuotr.

DVIKALBĖ VIDURINĖ MOKYKLA

Į žurnalisto Virgilijaus Liauškos klausimus atsako Vilniaus 12-osios dvikalbės vidurinės mokyklos direktorius VIKTORAS BLINOVAS.
— Pirmiausia, Viktorai, prisistatyk mūsų skaitytojams.

— Gimiau 1950 metais Telšių mieste, mišrioje šeimoje. Tėvas — rusas, motina — lietuvė. Mokiausi Vilniaus valstybiniame universitete, įsigijau istoriko specialybę. Pastaruosius tris metus dirbu mintoje mokykloje direktoriumi...

— Sakome, kad nacionalinis klausimas Tarybų Sąjungoje — išspręstas. Nežiūrint to, problemų yra. Kaip atrodo šiuo požiūriu reikalai dvikalbėje mokykloje?

— Vilniaus 12-oji vidurinė mokykla pastatyta prieš aštuonerius metus gražiame, nedideliame Baltupių mikrorajone, šalia seno Jamoto parko. Mokykloje dėstoma — lietuvių ir rusų kalbomis. Klasės formuojamos griežtai pagal tėvų pareiškimą: niekas nežiūri, kokia tavo pavardė, kokia tautybė pasė nurodyta. Mokome pagal panašias, bet atskiras programas. Lietuvių kalba dėstomose klasėse mokomės dvylika metų, rusų kalba dėstomose klasėse — vienuolika metų.

Norėčiau pasakyti, kad Vilniaus mieste tai yra vienintelė stambi mokykla, kurioje mokoma dviem kalbomis — lietuvių ir rusų. Tiesa, yra keletas kitų mokyklų, bet jos nedidelės. Mokykloje vengiame pabrėžti: tai rusų ar lietuvių klasė. Gyvename, mokomės, ilsimės, pramogaujame, dirbame bendrai.

— O kokia kalba kalbama bendramokliniuose renginiuose?

— Abi kalbos lygiateisės. Kalba — tiek mokiniai, tiek mokytojai — ta kalba, kuria panori. Lietuviai gerai žino rusų kalbą. Be kelių išimčių nėra pedagogų, kurie nežinotų lietuvių kalbos.

Pastaruoju metu ir spaudoje, ir mūsų mokykloje akcentuojama, kad stropiau nelietuvių tarpe reiktų formuoti teigiamą požiūrį į lietuvių kalbos žinojimą. Mūsų mokykloje daugelio renginių tikslas priartinti nelietuvius prie lietuvių tautos kultūros, istorijos, kalbos. Mokykloje stiprus etnografinis sąjūdis, yra etnografinis muziejus, etnografinis ansamblis, kuriam sėkmingai vadovauja mokytojai.
Vilnis, 1988 m. vasario 4 d.

kytoja Meilutytė. Vyksta ypač gražios, turiningos, masinės lietuvių kalbos ir literatūros, lietuvių teatro savaitės, kurių metu pasikeičia, pasipuošia visa mokykla.

Skamba dainos, poezija lietuvių kalba, dalyvauja visi mokiniai — ir tie, kurie mokosi lietuvių kalba, ir kurie mokosi rusų kalba.

Prieš 10 metų teko dirbti kitoje Vilniaus mokykloje, naujame mikrorajone, kur vienus metus, kol nebuvo pastatyta nauja mokykla, buvo mokoma dviem kalbomis. Nelietuvių tautybės mokytojai savarankiškai organizavo lietuvių kalbos mokymosi būrelį, kuris sėkmingai veikė.

Tačiau reiktų pasakyti: yra sunkumų dirbant mišrioje mokykloje. Sakysime, vyksta lietuvių kalbos ir literatūros pamoka rusų dėstomąja kalba klasėje. Ir ten kalbama apie Baranauško poeziją, pabrėžiama lietuvių kalbos grožis ir, jeigu mokytojas nesuranda vienos kitos akimirkos sugretinti, priminti rusų literatūros milžinus, kurie kalbėjo apie rusų kalbos grožį... Toks sugretinimas būtinai, nes kitu atveju gali kilti nepageidaujamų jausmų, emocijų mokinių tarpe. Atsakant į šį klausimą, reiktų pasakyti, kad aš, kaip direktorius, nesusiūriau su tokiais problemomis, kad reiktų svarstyti mokinius, ar kalbėtis su jų tėvais dėl netinkamo tarpnacionalinio bendravimo mokykloje.

— Kas, Jūsų nuomone, šiemet yra svarbiausia plėtojant tarpnacionalinius ryšius?

— Man atrodo, kad labai svarbu kelti tarpnacionalinio bendravimo kultūrą. Šiame darbe mes vadovaujamės teiginiu, kad internacionalumo pagrindas — nacionalumas.

— Ačiū už [domų pokalbį].

Komunistu galėsi tapti tik tada, kai praturtinsi savo atmintį visų tų gerybių, kurias žmonija yra sukūrusi.
V. Leninas

Nesmerk nieko, pagautas pirmo įkarščio. Kitaip tu visada pateksi į kvailą padėtį.
R. Oldongtonas

Pasakyti aistringą kalbą — vienas dalykas, o pasakyti ją aistringai — kitas.
D. Džefersonas

KAIP GYDOMAS A. SABONIS

Per vieną „Zalgirio“ žvaigždžių vakarą Vilniaus sporto rūmuose po ilgos pertraukos žiūrovai išvydo Kauno „Zalgirio“ krepšinio komandos vidurio puolėją Arvydą Sabonį. Deja, kol kas tik scenoje. Nekantriai laukiama, kada Arvydas pasirodys krepšinio aikštėleje. Kokia dabar jo sveikatos būklė, kaip vyksta gydymas.

Atsako į klausimus Lietuvos TSR valstybinio kūno kultūros ir sporto komiteto pirmininko pavaduotojas A. Poviliūnas ir Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto gydytojų tobulinimosi fakulteto vyr. mokslinis bendradarbis, medicinos mokslų daktaras K. Vitkus.

K. VITKUS: Šiandien kokių nors ypatingų Arvydo Sabonio gydymo problemų ar komplikacijų nėra. Po operacijos, kurią, entrai kartą plyšus dešinės kojos Achilo sausgyslei, padarėme ruggpjūčio pabaigoje, jis buvo gydomas Kaune. Nuo lapkričio 17 iki gruodžio 2 dienos buvo hospitalizuotas Vilniuje. Sausgyslė gyja gerai. Jau nuimtas gipsas ir dešinė koja įtatyta į specialų įtvarą, kurį atsiuntė Oklahomoje (JAV) dirbantis suomių traumatologas Juka Vitasari. Šį nuosirdų mūsų pagalbininką respublikos sporto mėgėjai, be abejo, prisimena: vasarą jis buvo atvykęs į Lietuvą atlikti Saboniui reabilitacijos procedūras bei perteikti savo patyrimą mūsų medikams.

Tiesa, minėto įtvoro pėdos plokštuma pasirodė per trumpa. Į pagalbą mums atėjo sostinės „Bato“ abriko meistras, kurie operatyviai atliko neįprastą užsakymą ir puikiai pritaikė įtvarą Sabonio kojai.

Arvydą jau matėme be ramentų. Tačiau žaldžiant jį turbūt pamatysime ne taip greit.

K. VITKUS: Spaudoje ne kartą esame pabrėžę, kad Achilo sausgyslės funkcijų atstatymas yra gana ilgas ir sudėtingas procesas, kuris turi būti gerai apgalvotas, jeigu norime gerų rezultatų. Medikai ir sporto specialistai šį procesą vykdo pagal kruopščiai sudarytą programą. Dabar atliekamos masažo procedūros, pratybos bendro fizinio paruošimo salėje ir baseine.

Reabilitacijos procese labai praverčia minėtas įtvaras, kuris ne tik apsaugo Achilo sausgyslę nuo netikėto pertempimo, bet ir leidžia ją bei raumenis stiprinti vis didesniu fiziniu krūviu.

Greta gydytojų su Arvydu nuosirdžiai dirba bendro fizinio paruošimo treneris A. Kosauskas. Tačiau norėčiau pabrėžti, kad tolesnio gydymo ir reabilitacijos sėkmė labai priklausys nuo paties Sabonio pastangų.

Daugelis sporto mėgėjų sunerimo, kal per vieną vakarą Sporto rūmuose Arvydo komandos draugas Rimas Kurtinaitis pareiškė, esą tarybinių krepšininukų turnė po JAV metu šalies rinktinės treneriai dėl tolesnio Sabonio gydymo susitarė su tenyškiais specialistais, tačiau mūsų medikai ir sporto organizacijos jo į Ameriką neįleisdžia...

A. POVILIŪNAS: Žinomas krepšinininkas tai pareiškė neatsakingai, matyt, kažkieno suklaidintas. Gaila, kad tuo jis prisidėjo prie įvairių prasimanymų ir gandų, kuriais „viską žinantys“, bet dažniausiai nuo šių problemų tolimi žmonės laikas nuo laiko klaidina visuomenę.

Visų pirma reikia pasakyti, kad Sabonio gydymo užsienyje klausimas iškilo ne todėl, jog abejotume galimybe jį išgydyti respublikoje. Tačiau respublikos ir šalies sporto organizacijų vadovai laikosi tos nuomonės, kad reikia paieškoti efektyvaus gydymo centrų ir užsienyje. Pasinaudojant ta proga, kad TSRS krepšinio rinktinė vyko

į turnė po JAV, šios rinktinės treneriams buvo pavesta išsiaiškinti Jungtinių Valstijų medicinos centrų galimybes ir po to spresti, kur Arvydą gydyti. Šalies rinktinės treneriai bendrais bruožais patikslino keletą centrų, su kuriais būtų galima bendradarbiauti. Su jais konkrečiai tartis pavesta medikams, nes tik jie yra kompetentingi parinkti optimalų variantą.

Kartu nagrinėjame ir kitų užsienio šalių medicinos centrų galimybes.

K. VITKUS: Nors Arvydai atgauti sportinę formą yra sąlygos ir respublikoje, mes, medikai, jokiū būdu nenorime apsiriboti vien savo galimybėmis. Stengiamės panaudoti viską, kas gali padėti efektyviam gydymui. Kaip matote, palaikomi glaudūs ryšiai su Juka Vitasariu, kuris, pasibaigus kontraktui Oklahomoje, netrukus grįžta į Suomiją.

Kaip gydytojas galiu pasakyti, kad iki tol, kol neturėjome kojos įtvoro, dėl Sabonio vykimo į Ameriką ar kur kitur negalėjo būti jokios kalbos.

O dabar?

K. VITKUS: Konkretus ir kuo platesnis specialistų, tarp jų užsienio, dalyvavimas, objektyvizuojant gydymo ir reabilitacijos procesą, pasikeitimas nuomonėmis būtų naudingas. Todėl ir ieškome optimalaus varianto.

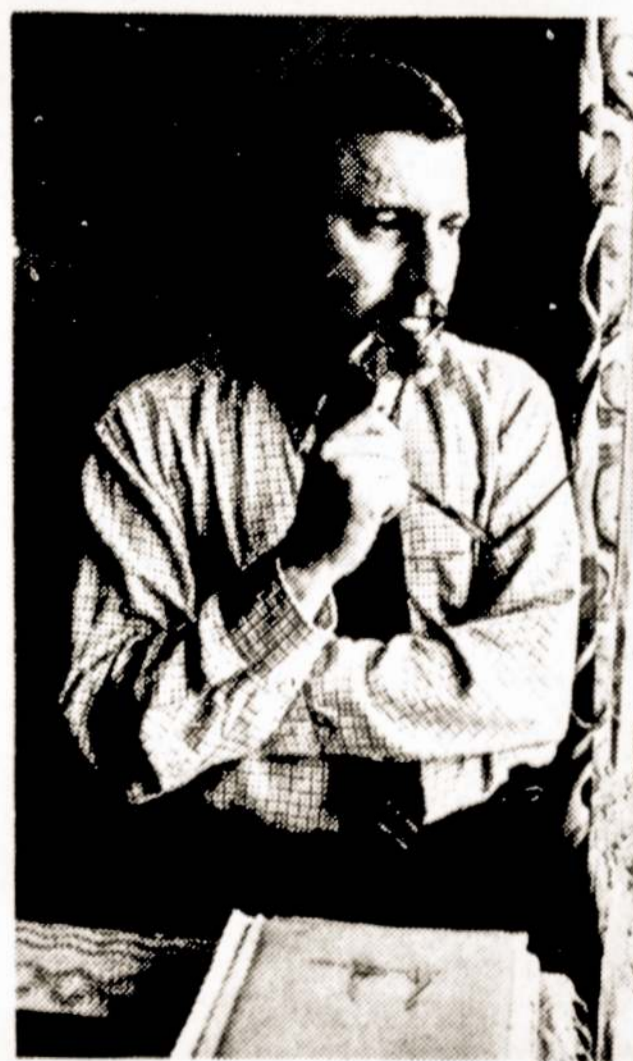
Ar negalėtų būti vienu iš tokių variantų Suomija?

K. VITKUS: Helsinkio medicinos centras, į kurį Arvydas buvo jau du kartus nuvykęs, turi naujausias diagnostikos, tarp jų ultragarso aparaturą, šiuolaikinę metodiką. Be to, po ankstesnių Sabonio apsilankymų šiame centre užfiksuoti jo fiziniai bei medicininiai duomenys, tame tarpe traumuošos kojos, kurie dabar gali labai praversti diagnozuojant bei įvertinant jo sveikatos būklę, reabilitacijos eigą.

Kaip artimiausiu metu numatoma organizuoti Sabonio reabilitaciją?

A. POVILIŪNAS. Po kiekvieno gydymo etapo programa koreguojama pagal gydymo rezultatus. Kaip tik tokiu tikslu šią savaitę numatyta surengti respublikos medikų ir sporto specialistų pasitarimą-konsiliumą, į kurį atvyks žinomi specialistai iš Maskvos. Taip pat pakviestas šalies krepšinio rinktinės vyr. treneris Aleksandras Gomelskis. Ten ir bus sprendžiama, kuriame gydymo etape ir kur tikslinga ir efektyviausia tęsti Arvydo Sabonio gydymą.

Dėkojame už atsakymus.

TSRS laudies artistas Vaclovas Daunoras.

VYT. SKUODIS — SAU, MES — SAU

— Gerb. Kronkietl, sužinojau, kad domitės lietuviškąja išeivija. Todėl norėčiau dažniau mūsų pašnekesį pasukti ta linkme.

— Domiuosi išeivija? Na, jau! Ne tiek, kiek, sakysime, L. Petkevičienė, B. Raguotis ar Vyt. Kazakevičius. Tie ne tik dėl savęs, bet ir dėl kitų. Knygas rašo...

— Vis tik, atrodo, žinote, ką lietuviškai kalba „Amerikos balsas“, „Laisvoji Europa“, Vatikano radijas...

— Nugirstu, nugirstu. O ką, ar Jūs neturite radijo imtuvo?

— Turiu, bet...

— Ak, tas „bet“... Mielai išklausiau pranešimą, kad Čikagos ir jos apylinkių lietuviai vykusiai pažymėjo Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejaus pabaigtuves.

— Ką reiškia „vykusiai“?

— Reikšmingai. Mišioms susirinko apie pusantro tūkstančio lietuvių.

— Tiek daug tikinčių!

— Kaip netikės! Mūsų Lietuvėlė tuoj pūsšimtis metų, kai komunistinė, o ar mažai tikinčių? Virš 600 bažnyčių! Neseniai užsukau į Kabelių bažnyčią. Rodos, atkampos bažnytkaimis Kabeliai. O kunigėlis jaunas, smagus. Žiūriu, ir žmonių nemažai. Sakydamas pamokslą, kunigas gal trejetą kartų „perėjo“ tuo pačiu ratu. Jam atrodė, kad dar vis kažkas jo minčių nesupranta. Jos, tiesą pasakius, labai blaivos. Esą, žmonės, kai turime tokią demokratišką Gorbačiovo politiką, gausiais būriais veskite vaikus į bažnyčią. Patys irgi netingėkite. Ir nieko, o nieko nebijokite, išskyrus poną dievą. Jis vienas viskam teismas ir teisybė. Daugiau kaip valandą pamokslavau, nieko naujesnio nepasakodamas. Pavargau, tad prisizadėjau dėl įdomumo neiti į bažnyčią.

— Ar nenukrypstame nuo temos? Sakėte, Čikagoje įvyko didelis baigiamasis Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejus. Kad daug žmonių susirinko.

— Lietuvių. Tai buvo Čikagos katalikų šv. Vardo katedroje. Mišias celebravo keturi vyskupai ir daugiau negu trisdešimt kunigų. Bet man įspūdi daro minia. Iš jos nesinori nė vieno žmogaus atiduoti kitatautystei — visi lai būna mūsų, visi lietuviai. Laimingas sužinojęs, kad į vieną vietą dar galima surinkti tokią gausią lietuvišką auditoriją.

— Bet ji gali pereiti ir į kitą vietą. Į tą, kur bus aptariamai Lietuvos laisvinimo reikalai. Kaip nelmk, galvagalys — keturi vyskupai ir daugiau trisdešimt kunigų. Todėl sakyti, kad jie mūsų — nei viena, nei du.

— Kodėl „nei viena, nei du“? Ir kodėl jie turėtų pereiti į kitą vietą? Jeigu turite galvoje vadavimą, tai bažnyčia tinkamiausia vieta. Į kitą vietą nėra prasmės pereiti. Bet manau, kad Lietuvos išvadavimo iliuzija lietuvių bei Amerikoje eina į naudą. Neskubėkite rautis, gerb. Stepanija! Ir pas mus kiti apkurto, girdedami iš ten — išlaisvinsim, išlaisvinsim! Kodėl nesupranta, jog kiekvienas guodžiamės kaip sugebame, o jeigu savo paguodoje surandame pasipirtį, tai nieko daugiau didesnei laimei nereikia. Jeigu žmogų guodžia kad ir „vadavimo“ iliuzija, vadinasi, ji jam reikalinga, jai yra vidinis poreikis...

— Jūs už tai, kad Amerikos lietuviai patikėtų Lietuvos išvadavimo idėją?

— Pirmiausia aš už tai, kad jie galvotų, savarankiškai mąstyti. Tuomet niekas iš jų taip nepatiktės. Tačiau jeigu žmogaus galvelė kitaip parodyti nemoka, tai ką — į beprotnamį jį? Kiti neretai vadavimą supranta kaip užkariavimą su ginklu rankose. Girdim pasiūlyti: kaipgi šitaip, mieli broliai ir mielos sesės! Argi nežinote, kad net Gorbačiovas su Reaganu sutaria,

traktuodami, jog mūsų laikais kare laimėtojų negali būti. „Vadavimo“ reikalas atrodo paprasčiau. Tai ne kažkoks būsimas dalykas, o esamas, tai dabarties vyksmas. „Vadavimas“ kariauja idėjiniu ginklu. Ir manau, kad nereikia to ignoruoti. Manau, kad tie, kas šitam ginklui išperka, sakysim, eterį, yra protingi žmonės, pinigų veliui nemėto. Ne iš kelmo spirta ir lietuviška vadavimo kohorta... Pagaliau būtų liūdnoka, jeigu pasaulyje tebutų tik Gorbačiovas. Yra dar Reaganas, Tečer, Miteranas... Yra daug klausimų ir net daug vieno klausimo vertinimų. Žodžiu, nuomonių kovoje išsiblizgina reikalo esmė. Tai blizginkim. Jeigu iki šiol užsienyje gyvenančių tautiečių neįtikinome, kad mūsų vaduoti nereikia, tai ne jų kaltė. Ne jų, gerb. Stepanija! Todėl niurnesys vietoje argumentų tik gadina vaizdą. Gali būti, kad tai 2,5 tūkstančio lietuvių auditorijai kur kas geriau keturi vyskupai ir trisdešimt kunigų, negu tūkstančiai sugėdijimų, vadinant juos naivuoiais, davatkomis, netikėliais. Aš meniška jaučiuosi bejėgis, kad jie tuoj patiktėtų manimi. Žmonės turi savo įsitikinimus. Jie turi jiems kažkokius pamatus, jie paremti jų gyvenimo patirtimi. Ir manau, kad nelengva būtų pergyventi, pamačius, kad visa tai netikra. Žmonės ginasi, nenori prisiliesti ir persikvalifikuoti tikėjime.

— Ir ką siūlote?

— Jau sakiau, kad gražu matyti svetimame krašte tokią lietuvių minią vienoje krūvoje. Įsitikinęs, kad ir šįkart ją ten subūrė ne tikėjimas į dievą, o supratimas, kad jie lietuvių krašto žmonės. Tačiau yra momentų, užgaunančių mano jausmus. Kas ten buvo — matė, mums gi pranešė, kad ypatingesniu asmeniu ten pasirodė Vytautas Skuodis. Sakau, YPATINGESNIU ne todėl, kad jis disidentas, ne todėl, kad tituluojasi „žmogaus teisių gynėju“. Tokie dalykai man ausies nerėžia, kiekvienas žmogus gina savo ir, vadinasi, tuo pačiu žmogaus teises. Man tas asmuo ypatingesnis todėl, kad jis kardinolui Bernardinui kaip mišų dovaną „įteikė iš Lietuvos atvežtos žemės“. Nelabai suvokiu, ką tai reiškia, tačiau įtariu, jog tas padaryta ne stengiantis įtikti dangiškam dievui, o kažkokiai kitai, neabejotinai žemiškai dievybei. Žinau, kad tokios akcijos nepraeina be pasekmių žmogui.

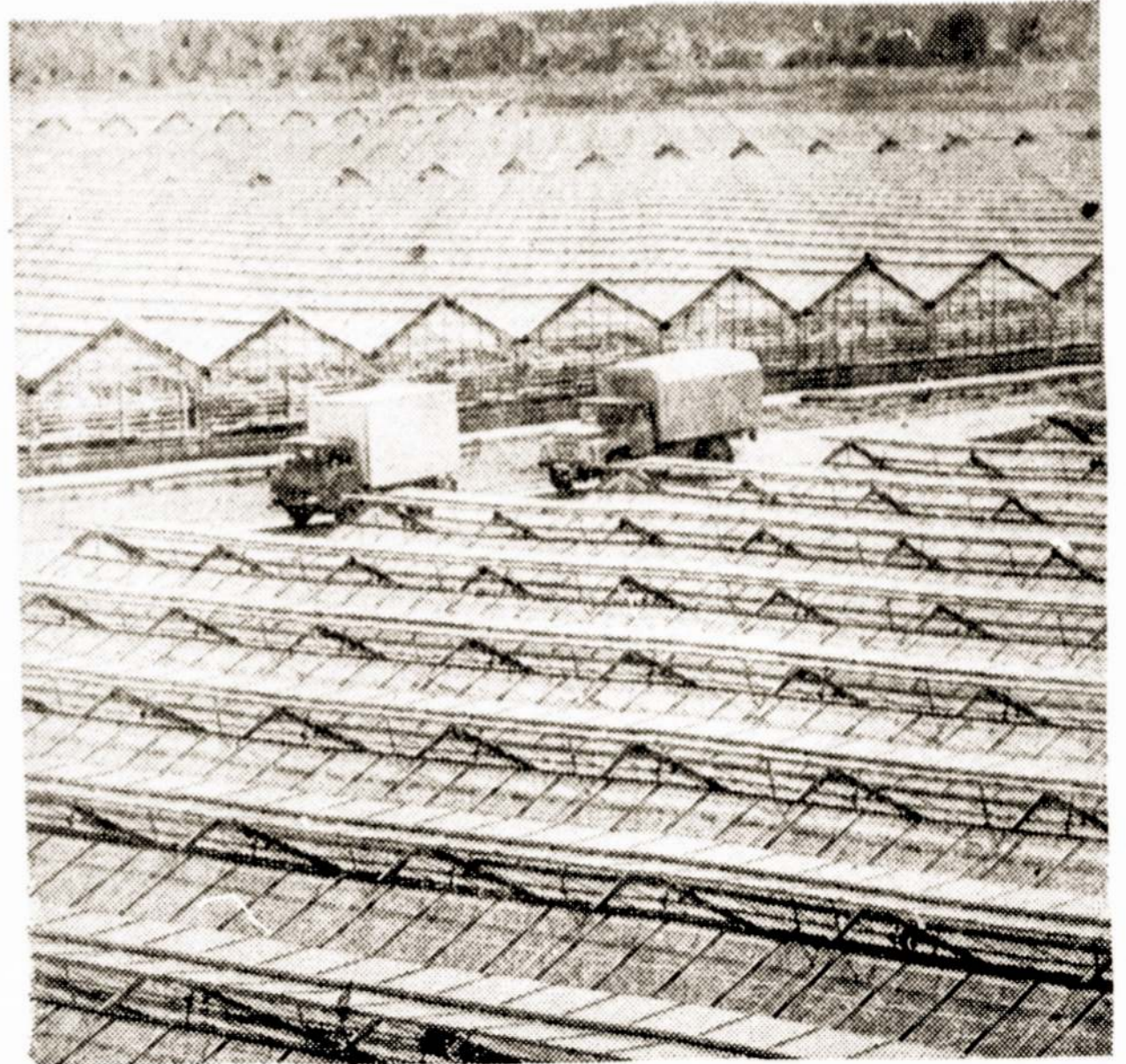
Jono Kovaliuo — smūtkelis, Vaclovo Kleizos — duona, Gintės Damušytės — vynos padovanoti tam pačiam kardinolui, mano supratimu, įsiterpia į bažnytines apeigas. Tačiau prie ko čia iš Lietuvos atvežta žemė? Jeigu prie dievo ją būtina pakylėti bažnytininkų rankomis, tą puikiai padarytų ir Lietuvos bažnytininkai. Mano supratimu, tai momentas, kuomet šv. bažnyčioje sėjama nešventa sėkla žmonių širdyse, pasistengiama suparalizuoti jų protą ir juos pačius paversti jausmų kamuoliukais, įtaigoti per jausmus.

— Jūs, regis, didelę reikšmę teikiate emocijoms.

— Tai svarbus elementas. V-tauto Skuodžio rankose ta žemė pavirto nuodais. Su savo bendraminčiais jis puikiai supranta, kad užnuodija bažnytinės minios sąmonę, kad šitaip sukelia pergyvenimus. Tai labai niekšingas darbas. Juo labiau kad jis įvardintas kaip auka šventoms mišioms.

— Standien Jūs visiškai kitoks. Emociingas ir sunkiau suprantamas...

— Apgalvojant panašius dalykus, geriau suprantanti savų pozicijų stiprybę. Taip, nemažai bėdų susikauptė, daug kas reikia perdryti, bet reikalas, kuriam pasiūven-tėme, yra gyvybingai reikšmingas.

Neveronių šiltnamių kombinate netoli Kauno išstisus metus auginama daugiau kaip 20 pavadinimų daržoves.
K. Jurelės nuotr.

BENDROM JĖGOM APIE LIETUVIŲ KILMĘ

„Lietuvių etnogenezę“ — šitaip vadinasi vienas iš 1987 m. Vilniuje „Mokslo“ leidyklos išleistų knygų, kurią parengė Lietuvos TSR Mokslo Akademijos Istorijos institutas. Tokios rūšies knygos Lietuvoje labai populiarios. Išleista dešimt tūkstančių egzempliorių — knyga greitai buvo išparduota. Tai suprantama: savo tautos kilmę, jos susiformavimą ir dominą, ir rūpi. „Pratarmėje“ primenama, kaip buvo praeytie tyrinėjama lietuvių kilmė, kaip dar XV amžiuje buvo sukurta romėniškoji ir gotiškoji, arba heruliškoji tos kilmės teorijos, kaip XIX a. prasidėjo moksliniai šios problemos tyrinėjimai.

Knygos leidėjai pabrėžia, jog ypač plačiai lietuvių kilmės klausimas pradėtas nagrinėti tarybiniais metais. Tai dar vienas įsidėmėtinas dalykas tiems išeivijos kultūros ir visuomenės veikėjams, kurie save laiko pavyzdiniais, pagrindiniais, tikraisiais patriotais. Kaip bekalbėtume, o apibendrinančio veikalo šia tema iki Tarybų valdžios neturėta. Mėgėjiški mėginimai, kurių griebiasi kai kurie išeivijos patriotiniai entuziastai, kuriantys „teorijas“ apie lietuvių praeitį, bendrą su iberiais ar dar su kuo nors, yra pernelyg ne kvalifikuoti, naivūs ir nieko bendro su mokslu neturintys. Jų buvo ir turbūt dar bus, bet tie mėginimai ir liks pačių mėgėjų, o ne mūsų kultūros, asmenine nuosavybe.

Knygos pratarmėje, kurios autorė — šios knygos atsakingoji redaktorė, viena autoritetingiausių archeologų Regina Volkaitė-Kulikauskienė, rašoma: „Kiekviena sudėtinga problema dabartiniame mokslo raidos etape gali būti tiriam tik kompleksiskai, kolektyvinėmis įvairių specialistų pastangomis“. Todėl „Lietuvių etnogenezę“ rašė istorikai, kalbininkai, ar-

chieologai, antropologai: J. Jurginis, A. Vanagas, A. Tautavičius, G. Česnys, V. Mažiulis, R. Rimantienė, k. Volkaitė-Kulikauskienė, E. Gudavičius ir Z. Zinkevičius. Ši knyga yra kryptingą, nuoseklus, solidaus darbo rezultatas. 1977 m. pabaigoje Lietuvos TSR Mokslo Akademija sudarė problemine mokslinę grupę lietuvių etnogenezei tirti. Pirmą kartą problema imta tirti kompleksiskai, vadovaujant Istorijos institutui. 1979 m. jau įvyko konferencija-seminaras klausimui tirti, po poros metų išėjo rinkinys „Iš lietuvių etnogenezes“, kurį sudarė straipsniai, paruošti skaitytų ten pranešimų pagrindu. Pasirinktos trys pagrindinės tyrimų kryptys: 1. Tolimiausia baltų praeitis (prabaltai, protobaltai); 2. Išsiferencijavusių baltų epocha — baltų gentys ir jų sąjungos; 3. Lietuvių tautybės susidarymas ir kitų baltų genčių vaidmuo šiame procese. Paskutiniu metu daugiau dėmsio skiriama baltų susidarymui, tiriant jų tolimiausias praeitį. Įvyko konferencijos šia tema, surengtos Rygoje ir Vilniuje, išleisti jų pranešimų rinkiniai.

Ir štai jau kapitalinis darbas — „Lietuvių etnogenezę“, kur nagrinėjamas ilgas laikotarpis — IV—III tūkstantmetis pr. m. e. — XIII a. m. e., vedant skaitytoją nuo pačių etnoso ištakų iki Lietuvos valstybės susidarymo, baigiant knygą skyriumi apie XII—XIV a. lietuvius. Autoriai pareiškia, kad knyga praversianti ne tik tyrinėtojams, besidomintiems baltistika ir lituanistika, bet ir plačiai visuomenei, studijuojančiam jaunimui.

Knygoje pateikiami labai gausiai panaudotų šaltinių sąrašai. Juose ir išeivijoje atsidūrusių mokslininkų pavardės: A. Salys, J. Puzinas, M. Alseikaitė-Gimbutienė, A. Senas ir kiti.

Be abejo, knyga „Lietuvių etnogenezę“ dabar bus pagrindinis veikalas skaitytojams, besidomintiems mūsų tautos kilme, ne tik Lietuvoje, bet ir išeivijoje. Žinoma, tai tik didžiulio darbo pradžia, tačiau pagrindas padėtas tvirtas.

Kazys Vilnietis

Garbės negalima atimti, ją galima prarasti.

A. Čechvas

Kai žmogus stengiasi būti nuoširdus, jis jau nenuoširdus.

V. Kubanevas

Kalbėjosi Stepanija Grigaitė

Kalbėjosi Stepanija Grigaitė

Kalbėjosi Stepanija Grigaitė

Kalbėjosi Stepanija Grigaitė

Kalbėjosi Stepanija Grigaitė

Kalbėjosi Stepanija Grigaitė

Vilnis, 1988 m. vasario 4 d.

ATĖJĘ PRIEŠ ŠIMTĄ METŲ

Pažangus Amerikos lietuvių judėjimas jau ne kartą prisiminė, jog sukako šimtas metų nuo to ar kito veikėjo gimimo, pagerbė jo atminimą, dar sykį atskleidė nuopelnus pažangiajai išeivijai. Bet tos sukaktys iki šiol dažniau primindavo žmones, kurie veikė dar šio amžiaus pradžioje arba kurių vardai buvo labiausiai skambėję iki Antrojo pasaulinio karo. O štai dabar šimtmetinius gimimo jubiliejus prisimename jau tų pažangių užsienio lietuvių veikėjų, kurie, atrodo, dar visai neseniai darbuosė tarp mūsų, kurie lankė Tarybų Lietuvą arba palaikė su ja artimus kontaktus. Todėl jie dažniau prisimenami Lietuvoje, kur daugiau žmonių, juos žinančių, galinčių ką nors papasakoti apie juos.

Štai kad ir Jonas Mažeika. Dar prieš dešimtį ir mažiau metų jis darbuosė „Vilnyje“. O vasario 13 d. (turbūt tiksliau bus — 25 d., nes anoji data pateikiama pagal senąjį kalendorių) sukaks visas šimtas metų, kai dabartinio Panevėžio rajono Gelazių kaime gimė Jonas Mažeika. Tad galima sakyti, jog prisimename jau kitą pažangiečių kartą, kuri pradėjo reikštis visuomeniniame ir kultūriniam gyvenime šio amžiaus, ypač antrą ir trečią dešimtmečiais, ilgai darbuodamasi pažangiajame judėjime, kuris stebina savo ilgaamžiškumu ir ištverme.

Tarp tų, kurių gimimo šimtą metų minėsime 1988 metais, yra ir daugiau spėjusių pasidžiaugti naujosios, socialistinės Lietuvos gyvenimu.

Štai Antanas Metelionis, gimęs 1888 m., liepos 12 d. Paliūnuose, netoli Seirijų, aplankė savo gimtąją kraštą, tad paliko atsiminimą širdyje ne vieno Lietuvos inteligento, bendravusio su juo. A. Metelionis buvo žinomas kaip vienas iš pažangios spaudos aktyvių bendradarbių, šaunus „Vilnyje“ rašančių detroitiečių būrio atstovas, kelių knygų autorius, populiarinantis materialistinį pasaulio supratimą ir laisvamanybę.

Ne tik poezijos knyga „Gyvenimo sūkūriai“ yra žinomas Jonas Vilkelis, savo kūrybą pasirašinęs Bijūno slapyvardžiu. Jis buvo ir socialistų sąjungos vadovybės narys, kai šioje organizacijoje dar brendo skilimas, po kurio kairysis sparnas nuėjo su revoliucionieriais, o tarp jų buvo ir J. Vilkelis. Jis, ilgus metus dirbęs angliakasiu Pensilvanijoje, veikė LLD ir kitose pažangiose organizacijose. J. Vilkelis gimė 1888. 06. 08 (turbūt tiksliau — 06. 20) Strazdų kaime netoli Ciobiškio. Apie jį vaizdžiai rašo savo atsiminimų knygoje J. Mileris-Dzūkėlis.

Tarp šauniųjų 1905 m. revoliucionierių Ramygaloje buvo ir Adomas Murza. Kai įsigalėjo reakcija, jis turėjo emigruoti, kaip ir kiti jo draugai, tarp kurių buvo Rapolas Baltrūnas, Ksaveros Karosienės tėvas. Juodu ir susitiko Amerikoje. Gyvenimas žmones suveda ir išskiria. R. Baltrūnas neišlaikė emigracinių sunkumų. A. Murza, kuris parašė draugo nekrologą, pasivadino Amerikoje Adomu Dagiu, sulaukė gilios senatvės. Jį paskutiniams gyvenimo metais globojo Kalifornijoje, Oklendo mieste, K. Karosienė, su kuria A. Dagis darbuosė Amerikos—Rusijos institute. Dar Ramygaloje jis dalyvavo meno saviveikloje, tad ir emigracijoje reišėsi literatūroje, teatriniame gyvenime, buvo renkamas į LMS vadovybę. O gimė jis tais pačiais 1888 metais gegužės 21 dieną (arba — birželio 1 d.) Sukelių kaime, netoli Ramygalos.

Prieš šimtą metų gimė ir pats įžymiausias pažangiečių scenos režisierius Jonas Valantis, kurio pro-

Vilnis, 1988 m. vasario 4 d.

fesionalus darbas padėjo žymiai pakelti Niujorko lietuvių liaudies teatro lygį. Gimęs Kupreliškyje, augęs be tėvo, jis Amerikoje siekė tapti aktoriumi, net vaidino profesionaliose trupėse. Deja, Lietuvoje apie jį, atrodo, mažai žinoma, nieko atskirai neparašyta, nors statė ir tarybinių autorių pjeses. Gal paskatins su juo supažindinti bent šimtmetinė sukaktis?

Tais pačiais metais gimė ir šaunus dainininkas Julius Krasnickas iš Suvalkijos... Kaip ir Čikagoje, apie 1930 metus ir vėliau garsėjęs geriausių mūsų chorų mokytojas Antanas Kvederas (1888. 01. 17—1971. 08. 07 Detroite). Ar nereikėtų bent sužinoti, iš kurios Lietuvos vietos jis yra kilęs?

Argentinios lietuvių liaudies teatro autorius ir dramaturgo ir režisieriaus pasvaliečio Jono Kanaversko vardas (1888. 10. 05—1946. 07. 17).

Prieš šimtą metų Anykščių apylinkėse (1888. 03. 01) gimė taip trumpai, vos 24 metus teisgyvenęs poetas Gasparas Baltakis-V. B. Raitelis, kurį plačiai aprašė pažangioje spaudoje S. Jasilionis.

Tad štai koks šimtmetinių sukakčių sąrašas!

Kazys Vilnietis

St. Petersburg, Fla.

1987 metų gruodžio 4 d. įvyko Klubo narių susirinkimas. 1988-iesiems metams Klubo valdyba palikta ta pati: prezidentas Stasys Kuzmickas, viceprez. L. Oratas, sekr. A. Aleknie, fin. sekr. M. Brennan, išd. M. Repeka. Direktoriai: P. Alekna, H. Šarkiūnienė, F. Habala, J. Palionis, V. Kuzmickienė. Klubo jubiliejinis renginys nutarta suruošti vasario 13 d. Klubo vadovybė prašo visus Klubo narius šios datos nepamiršti, atsilankyti ir atsivesti svečių.

Pasibaigus susirinkimo rutinai, buvo pietūs ir meninė programa vadovaujant H. Janulytei. Dainos mylėtojų choras gražiai padainavo. Ačiū choristams už dainas, šeiminkėms už skanias pietus, publikai už atsilankymą.

Klubas kas šeštadienį 12 val. dienos metu surengia pietus. Juos pagamina patyrusios šeiminkės: V. Kuzmickienė, H. Habala ir S. Daraška. Po pietų choras padainuoja. Kai kada galima ir pašokti polkute, na ir kitus šokus, kai groja muzika.

Jau prasidėjo žiemos sezonas, iš šaltųjų kraštų svečių į Floridą atvyksta vis daugiau. Jau yra atvykusios LDS prezidentė H. Jaškevičiūtė, jos sesuo dainininkė E. Young ir kiti.

Iš Miami, Fl., gauta žinia, kad ten mirė mūsų Klubo narys Alfonsas Svėgžda. Alfonsą seniai pažįstu, dar kai jis gyveno Easton, Pa., vėliau Connecticut, o vėliau su laiku Miami, Fl. Velionis veikė unijoje ir kitose organizacijose.

Pas Joną Gresh iš Kalifornijos atvyko jo brolis — Walteris. Be to, atvyko iš Kanados žiemavoti Antanas ir Joanina Sutai, iš New Jersey Elena Čeplikienė.

Prieš kelerius metus Čeplikai gyveno Gulfport, Fl. Elena Čeplikienė buvo mūsų Klubo narė. Čeplikui susirgus iš Floridos išvyko į Philadelphia, Pa. Mirus Čeplikui,

Retėja veteranų gretos

[MIRUS ANNA DAUKUS-LITVINIENEI]

ANNA DAUKUS (LITVINIENĖ)

Šio netrumpo nekrologo autoriui, 1974 metų rugpjūčio 31 d., Detroite lietuvių Klube Anna Daukus-Litvinienė prognozavo, jog po 10 metų Amerikos pažangiųjų lietuvių judėjimas drastiškai būsias sumažės. Tenka pasakyti, ji neklydo. Išties, per pastaruosius 10 metų, dėl senatvės daug judėjimo veteranų išėjo ir vis dar iš rikiuotės išsėna. Kita tiek užkasėm šioje svečių žemėje visiems laikams. Čikagoje neseniai palaidojome vieną iš paskutinių Mochikanų — Albertiną Jakienę. Gruodžio 15 dieną Detroite mirė ilgą visuomeninio judėjimo kelią nuėjusi Anna Daukus-Litvinienė, kurios judėjime įmintų pėdų laikas negreit užpustys, ypač Detroite.

Anna Daukus-Litvinienė, kaip ir visi pažangaus judėjimo veteranai, nebuvo eilinė moteris. Nuo 1919 metų ji buvo plačiai žinoma Detroite lietuvių pažangiečių organizacijoje. Ji daug savo sielos yra atidavusi automobilių pramonės darbininkų kovose už susiorganizavimą į profsąjungą, už ką pramonės savininkai ją buvo įrašę į „juodąjį sąrašą“, užkėlę vartus gauti darbą. Ypač ji aktyviai dalyvavo Detroite vykusiame demonstracijose už išgelbėjimą Saco ir Vazete gyvybių. Priešakinėse eilėse Anna dalyvavo 1930-aisiais metais SLA skilime ir LDS organizavime.

„Vilnius“ vajuje gavo 50 skaitytojų!

Nemaža Annai Daukus-Litvinienėi skolinga ir „Vilnis“. Pradėjusi šį laikraštį skaityti nuo pat jo įsikūrimo, iki pat mirties buvo uoli jo patriotė. Organizacijų narių susirinkimuose, parengimuose, piknikuose bei suėjimuose „Vilnius“ reikalai būdavo Annos dėmesio centre. Ji yra daug dirbusi „Vilnius“ vajuose, padedant jos pirmajam vyrui Kazimierui Litvinui. 1929-aisiais metais laikraščio leidėjų vardu L. Prūseika ją apdovanojo raudona vėliava už tais metais laimėjimą vajuose darbe pirmos vietos ir per tą vaju gavimą 50 naujų laikraščių skaitytojų Detroite. Anna ir antrąjį savo vyrą Daukų suaktyvino visuomeninei veiklai, įtraukė į laikraščio „Vilnius“ mecenatų gretas.

Annos mergautinė pavardė buvo Siūmakeraitė, ji gimė netoli Vilkauskio Laureliškioje, bežemių Arnoldo Siūmakerio ir Onos Grigaitės.

Elena dabar gyvena pas dukrą New Jersey.

Klubo narė Adelė Klimavičienė ir Jonas Gresh vis dar nesveikuoja. Jiem ir kitiems sirguliuojantiems linkiu greit susveikti. Julija

tės gausioje šeimoje. Pirmomis jos kūdykystės dienomis ją pasitiko vargas. Vos spėjus paugėti — išėjo pelnytis duonos pas ponus vaikų prižiūrėtoja. Sulaukus 16 metų stoji dirbti caro degtinės pilstytuvė (monopolyje) už kapeikas, ir dirbo iki 1910 metų, kol išvyko į Ameriką.

Anna nėra lankiusi mokyklos. Skaityti išmoko iš motinos malda-knygės, rašyti — per tris mėnesius vakarais pas Vilkauskio bažnyčios davatką Malušūtę. Nors tokiomis aplinkybėmis Anna pažino raštą, bet nuo pat mažens natūraliai ji buvo abejinga tikėjimui dievu. Atvykus Amerikon į Detroitą pas dėdę Grigą ir po kiek laiko susitukus su Kazimieru Litvinu, kai pradėjo skaityti laikraštį „Keleivį“, Anna išsivystė šimtaprocentine ateiste.

Pažangiųjų idėjų pradmenis Anna pradėjo pajusti dar Lietuvoje, 1905-1906 metų revoliucijos metu Vilkauskioje, kur vyko tų metų socialistų aktyvus judėjimas. Didžiausią įspūdį Annai padarė, kai socialistai pilstytuvės (monopolio) darbininkus išvedė į Pirmosios Gegužės demonstraciją. Čia ji įsisavino darbo žmonių šventės Pirmosios Gegužės prasmę. Socialistų kalbos žmonių miniai Vilkauskio rinkos aikštėje jai atidarė akis suprasti, jog yra darbininkų ir ponų klasės.

Tokių įsitikinimų Anna 1910 metais atvyko iš Lietuvos į Detroitą. Čia ji darbo žmonių kovose ir pažangiajame lietuvių judėjime grūdinosi ir užsigrūdino nepalaužiamą pažangietę — kovai už darbo žmonių bendrą reikalą, už lietuvių išlaikymą emigracijoje, meilei Tarybų Lietuvai, kurios visokeriopa pažanga Anna neatsigėrėjo, kai 1967 metais su turistine grupe buvo nuvykusi į Lietuvą.

J. Žaliukas

P.S. Pagal 1974 metų rugpjūčio 31 d. S. J. Jokubkos turėtą interviu Detroite su Anna Daukus-Litvinienė. I.Z.

LAISKAI IR PARAMA

Gerbiamieji vilniečiai: Čia rasite \$75 vertės čekį. Tai bus \$15 už prenumeratą atnaujinti ir \$60 laikraščiu auka.

A. Miswick
Santa Rosa, Cal.

Enclosed is \$20 to renew subscription for 1988. I wish \$5 to be a donation. Thank you.

Charles Stepan
Lewiston, Me.

Brangieji: Siunčiu mokesčių už prenumeratą ir \$5 aukų. Linkiu jums laimingų Naujųjų metų. Esu dėkingas Tau, Aneliut, kad ištiesei pagalbos ranką „Vilniai“. Mano gyvenimas baigiasi, dienos tamsėja, bet noriu, kad „Vilnis“ mane ir kitus lankytu ir teiktų teisingas žinias.

A. Vaizgėla
Clinton, Ind.

Dear friends: Am sending a check for \$20. Renewal for Vilnis. Wishing every one at Vilnis a Happy New Year.

Ruth Cogler
Chicago, Ill.

TURĖJO SVEČIŲ IŠ LIETUVOS

Seminole, Floridoje, gyvenantys "Vilnius" skaitytojai Aldona ir Povilas Alekno susilaukė viešnios iš Lietuvos — buvo asmenine viza atsikvietę Aldonos seserėčią Aldoną su Povilu viešnią pavažinėjo po visą Floridą, gavo pasigrožėti subtropikų klimatu, amžinai žaliuojančia gamta, susipažindino su Floridos lietuvių gyvenimu.

Teko girdėti, kad ir newyorkietė, "Laisvės" darbuotoja Nellie Ventienė turi asmenine viza atsikvietusi viešnių iš Lietuvos.

Tenka pasakyti, malonu jiems iš Lietuvos atvykti pas savuosius, bet dar maloniau, kai jie čia atvyksta susitikti su jais ir plačiau pabendrauti su mumis. X.

GALVOJA GRĮŽTI ATGAL

Kaip žinia, neseniai iš Lake Villa, "Vilnius" skaitytojas ir uolus rėmėjas Antanas Gabrys su dukra ir žentu persikėlė gyventi į Pompano Beach, Fl. Senukas manė, kad ten apsipras. Tačiau ne tokiam žmogui, kaip Antanas, apsiprasti kur beveik nėra lietuvių, ypač pažangiečių. Jis žmogus — visuomenės žmogus, mėgstantis bendraminčius.

Antanas Gabrys laiške rašo, jeigu nepavyks susisiekti su St. Petersburgo lietuviais ir ten rasti vietelę prisiglausti, galvoju grįžti atgal į šaltus kraštus, nors ir į Chicago, kur gyvena pažįstami, draugai, kad ir nebe koks visuomeninis judėjimas, koks anksčiau buvo, bet dar vistiek juda.

Floridoje, nors ir šilta, šaltis senų kaulų nelaužo, bet atsiskyrusiam nuo lietuvių bendraminčių nepakenčiamai nuobodu. X.

PATARLĖS

Darbas žmogui gražina, tinginystė suodina.

Kai būni vienas — galvok apie savo nuodėmes, kai būni draugijoje — užmiršk kitų nuodėmes.

Nesakyk viso to, ką žinai, bet žinok visada, ką sakai.

ATSIUNTĖ \$200

Ilgametė laikraščio "Vilnius" vadininkė Stefanija Masytė, suprasdama, jog laikas skaitytojams atsinaujinti prenumeratas, aktyviai ėmėsi juos aplankyti ir paraginti. Reiškiantis meilę laikraščiui darbas davė rezultatų. Siomis dienomis atsiuntė šešių atsinaujintą prenumeratą čia Amerikoje ir tris Lietuvoje. Be to, pridėjo 50 dolerių auką laikraščiui nuo Frank Ulinsko, viso \$200.

Žinoma, tai nelengvas darbas lankyti skaitytojus, kai išsimėtę gyvena kur vienas, kur antras, kartais netgi kitame miesto krašte. Tačiau pasiaukojimas laikraščiui juos lankyti kaip matome vaisių duoda.

Išretėjusių kolonijų, kaip Detroit, yra ir daugiau. Tenka laukti, kad tokiose kolonijose būtų vadininkai irgi imsis darbo ir neparaginti, pasekdami Stefanijos Masytės pavyzdžiu. St. Petersburg, Floridoje vadininkė Mary Brennan jau ta linkme triūsia ir taip pat tikisi nemažų laimėjimų.

Stefanijai Masytei, neparagintai stojusiai į vajaus darbą, didelis ačiū. Vertas dėmesio pavyzdys.

Julius

PAJAMŲ MOKESČIŲ MOKĖTOJAMS

Šiaurinio Illinois I.R.S. distrikto direktorius R. S. Wintode Jr. praneša, kad nuo sausio 16 dienos kas šeštadienį nuo 9 val. ryto iki 1 val. popiet dykai telefonu pajamų mokesčių mokėtojams, turintiems keblumų išpildyti blankus, bus duodami patarimai bei paaiškinimai.

Čikagoje gyvenantys gali kreiptis telefonu 435-1040, už Čikagos ribų gyvenantys — 1-800-424-1040. PAIESKO

Sofija Liekytė - Balčiūnienė, gyvenanti Šilalės raj., Kvedarnoje, Piliakalnio g. 6, prašo jai parašyti, jeigu kas žino karo audros atblokštą į JAV Juozą Daugalį, kilusį iš Gryblaukio kaimo, Batakių apylinkės, Tauragės apskr.

DETROIT, MICHIGAN

MIRĖ

Anna Daukus [Litvinienė]

15 d. 1987 m. gruodžio

Reiškiam gilią nuoširdžią užuojautą dukrai Lillian Gugas, sūnui Albert Litvin, marčiai Albena Litvin, anūkei Carol Daniels ir jos vyrui Peter, anūkui Charles Litvin ir jo žmonai Shirley, mirusios anūkės Judith vyrui Howard Caylor, penkiems proanūkiams ir giminėms gyv. Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje, bei pažįstamiems ir idėjos draugams.

Zinokite, kad ir mes kartu liūdime netekę mylimos draugės.

F. ir L. LaBakas	S. ir A. Būbnelis
A. ir R. Lyben	R. ir J. Merrick
S. Masis	A. ir C. Garelis
A. Sharka	J. Paroske
M. Butkus	J. Rudys
E. ir J. Smith	A. ir E. Balchūnas
P. ir M. Stunskas	R. Jeske
M. ir F. Nienus	E. ir A. Rye
B. ir T. Rye	M. Daniels
A. ir A. Stacey	A. Waitkūnas
A. Maezes	L. Turzak
M. ir C. Tvaska	P. ir E. Stackwell
M. ir T. Vasaris	M. Roge
G. Janonis	S. Račiukaitis
A. ir V. Petrul	F. ir L. LaBakas
M. Norus	A. ir R. Lyben
F. Clark	E. Kapsanis

A. ir S. Riddell

CHALIS SISEVICIUS STAMBIA SUMA PARĖMĖ "VILNĮ"

Chalis Sisevičius yra vienas iš užsilikusių senosios kartos pažangiečių, lapkričio mėnesį minėjęs 93-ąsias gimimo metines. Tačiau žmogus dar pajėgus gyventi. Kasdien jis eina į parduotuvę parsinešti maisto produktų. Gyvenimo draugei Juzefinai, kurios sveikata nepavydėtina yra susilpnėjusi, padeda apeiti sunkesnius namų apyvokos darbus, netgi virtuvėje pagaminti stalui maistą.

Anądien draugas Ch. Sisevičius užėjo į "Vilnius" įstaigą pasveikinti laikraščio kolektyvą su Naujaisiais metais, palinkėti jam geriausios sėkmės darbe. Šnekučiuojantis apie "Vilnius" sunkumus, kurie Chaliui nemažiau rūpi kaip kiekvienam pažangiečiui, išėmė iš kišenės saują banknotų ir, girdi, tai bus parama laikraščiui, kad jis gyvuotų kuo ilgiausiai, kad pragyventų mane. Suskaitau — lygiai 400 dolerių.

Kai dauguma tokių nuširdžių pažangiečių, kaip Chalis Sisevičius, išmirė, retai kada laikraštis "Vilnius" besusilaukia tokios stambios paramos. Tačiau kol dar yra tokių, kaip Chalis bei jo gyvenimo draugė Juzefina, laikraštis gyvuoja ir kol jų bus — gyvuos.

Nuoširdžiausias ačiū Chaliui ir jo draugei Juzefinai. Antanas

MIRĖ LIETUVOJE

V. BUNKIENĖ

Neseniai su savo vyru Valiu grįžusi nuolatinam gyvenimui Lietuvon, nė nepaspėjus kaip reikiant apsiprasti, mirė plačiai Amerikos pažangiečiams lietuviams žinoma Vera Bunkienė.

Valys ir Vera ilgus metus yra gyvenę New Yorke, aktyviai reikėsi niujorkiečių pažangiajame judėjime. Sulaukė pensijon išeiti anžiaus, persikėlė į St. Petersburg, Fla. Čia irgi pasižymėjo visuomenine veikla, ypač Valys Bunkus. St. Petersburgo pažangiųjų lietuvių istorijoje jis pelnė vietą, kaip vienas St. Petersburg Lithuanian Senior Citizens klubo įsteigėjų. Šio klubo pirmininku išbuvo 13 metų, iki atsisakė iš šių pareigų prieš išvykstant į Lietuvą.

Vera keletą pastarųjų metų sveikata negalavo. Ši priežastis gal ir paskatino juos abu apeisti Floridą ir persikelti baigti gyvenimą Lietuvoje. Mary Brennan

Klaidos pataisymas

Praeitoje "Vilnius" laidoje "Laiškai ir parama" skyrelyje buvo parašyta, kad floridiečiai Helena ir Robert Feiferiai sveikindami laikraščio kolektyvą Naujų metų proga prisituntė \$22 čekį, o turėjo būti — \$25 čekį. Atsiprašome draugų Helenos ir Roberto. Adm.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Sausio 20 d. sukako treji metai, kai mirė mano mylima žmona Marija Gabrienė. Niekaip jos negaliu pamiršti, ypač malonių mudviems ilgų ženybinio gyvenimo metų. Visur abu ėjome, važiuojome, džiangėmės, kentėjome.

Likęs vienas laukiu tos lemtingos dienos, kokią mylima Marija susilaukė 1985 metų sausio 20 d.

Liūdintis vyras ANTANAS GABRYS

MIRUS LIETUVOJE VERAI BUNKUS

Reiškiam gilią užuojautą jos vyrui Valiui, artimiesiems bei giminėms Lietuvoje, draugams bei draugėms Amerikoje.

ST. PETERSBURGO LITHUANIAN SENIOR
CITIZENS KLUBO VALDYBA ir NARIAI

CHICAGO, ILL.

MIRUS ALBERTINAI JAKIENEI

Reiškiu gilią užuojautą velionės globėjui Julijui Žilinskui, artimosioms jos draugėms bei draugams, bendražygiams Čikagos pažangiųjų lietuvių visuomeniniame gyvenime.

ANTANAS GABRYS
Pompano Beach, Fla.

CHICAGO, ILL.

Mirus Albertinai Jenkins-Jakienei

Reiškiame gilią užuojautą velionės globėjui Julius Žilinkas, artimiausios jos draugės Helen Trusk, Aldona Zekas ir kitoms draugėms bei bendražygiams Čikagos pažangiųjų lietuvių judėjime.

AMERIKOS LIETUVIŲ MOTERŲ KULTŪROS

DRAUGLJA ir jos VALDYBA

Chicago, Illinois

Vilnius, 1988 m. vasario 4 d.